

Naročnina: Italija 100, Inozemstvo 120. Uredništvo: Trst, 15. marca 1923. — Leto IV. - Štev. 162.

DELO

Svetli in temni dnevi v zgodovini bojev revolucionarnega proletariata naj vžigajo pogum v naših srcih. Spomini na Marxa, na Pariško komuno, na Allagića naj utrjujejo našo zavest, da hočemo, da moramo zmagati!

Trst, 15. marca 1923. — Leto IV. - Štev. 162.

Glasilno Komunistične stranke Italije

Ob 40 letnici Marxove smrti

Taktika revolucionarnega proletariata

Članek, ki sledi tem vrsticam je posnet iz knjige »Karl Marx, njegovo življenje in njegovo delo, ki jo je spisal M. Beer, in je izločen okrožnice ki jo je spisal Marx leta 1850 v imenu Osrednjega odbora Komunistične zveze. To okrožnico je zaplenila nemška policija ob priliki preiskave, ki je tedaj izvela pri komunistih ki so bili zapleteni v protikomunističnem procesu v Koeln. Preči je bila objavljena leta 1853 v knjigi: »Komunistične zarote v XIX. stoletju, ki sta jo spiskali Steiber in Vermont (prvi pruski drugi hanoverški policist) na podlagi zaplenjenih dokumentov. Leta 1894, jo je objavil Engel kot dodatek k svoji knjigi o imenovanem procesu. Spisana je bila okrožnica po porazu revolucije v letih 1848-1849. Marx so je v tej revoluciji naučil marksizma in je v okrožnici magistralno opisal nauke te revolucije. Objavljamo jo danes mi v spomin 40 letnice smrti velikega komunističnega mojstra in pa ker je kakor nalašč napisana za današnje čase.

V bodočih konfliktih kakor v preteklih, bodo delavci zmagali le ako bodo računali na svoje junaštvo, na svoje sile in na svojo zvestobo do svoje delavske stvari. V tem boju bo ostala mala buržoazija, kakor vedno dosedaj, v ozadju neodločna in pasivna in bo skušala po zmagi izkoristiti zmago v svojo korist, vabila bo delavce naj ostanejo mirni, naj se ne spuščajo v ekscese in bo storila vse mogoče, da uniči sadove proletarske zmage. Delavstvo ni v stanu preprečiti malomeščanskim demokratom takega početja, pač pa jim sme in mora vsiliti teke pojoge po katerih bo imela meščanska demokratska vlada v sebi od vsega začetka kali svojega razpada in ki bodo po tem razpadu omogočili, da prevzame proletariati politične vaje v svoje roke.

Med bojem in takoj po zmagi se morajo delavci truditi predvsem v to, da onemogočijo meščansko sabotažo in da prisilijo demokrate, da ostanejo zvesti danim obljubam. Oni, delavci, morajo netiti čim dalje mogoče plamen revolucije in morajo zlasti skrbeti, da ne ugasne po zmagi.

Oni, delavci, ne le da se ne smejo protiviti takozvanim ekscesom in ljudskemu maščevanju proti obsodjenim osebam in takim javnim stavbam, ki vzbujajo grenke in sovražne spomine, ne le, da smejo taka maščevanja prenašati marveč morajo celo oni sami prevzeti vodstvo takega maščevanja v svoje roke.

Tekom boja in po končanem boju morajo proglasiti delavci, poleg demokratskih, svoje rivendikacije. Oni morajo zahtevati za delavce posebno jamstva kakor hitro prevzamejo demokratske vlado v svoje roke. Takaj jamstva morajo delavci izsiliti in morajo prisiliti demokrate da dajo vse mogoče obljube zato, da jih kompromitirajo. Oni se morajo truditi, da zmanjšajo, da udušijo pijanosti zmage in navdušenje za novi položaj, ki se porodi navadno po vsaki zmagi. S svojim mirnim razumevanjem morajo ustvariti v delavstvu nezaupanje do nove demokratske vlade. Ob strani oficijelnih vladnih organov morajo ustanoviti svoje posebne delavske organe, bodisi v obliki krajevnih odborov ali delavskih svetov, na način, da ne bodo imeli meščanske vladni organi pri delavstvu nobene opore, marveč, da bodo oni, vladni organi, stali neprestano pod kontrolo delavskih organizmov.

Z eno besedo povedano, se mora skrbeti, da se nezaupnost delavstva do premaganih reakcionarnih strank obrne takoj do onih demokratskih strank, ki bi rade izkoristile delavsko zmago v svojo izključno korist. Da se pa to posreči, da bo delavstvo v stanu zoperstaviti se energično in žugajoče proti takim strankam, ki bodo skušale izdati delavce kakor po zmagi, mora biti proletariati organiziran in oboje. Oboje roževanje proletariata s puškami, kanoni in municijo se mora začeti takoj da se bo proletariati lahko boril proti njemu nasprotni in sovražni narodni gardi. Kjer to nebi bilo mogoče, se bodo morali delavci organizirati samostojno v proletarsko gardo s svojimi voditelji in svojim generalnim štabom, ki ne bo odvisen od države, marveč od proletarskih revolucionarnih odborov. Kjer so delavci uslužbeni v državnih podjetjih, se morajo organizirati v posebne oddelke s svojimi voditelji in kot sekcije proletarske garde. Orožja in municija se ne sme oddati iz rok pod nobenim pogojem; vsak poskus razoroženja se mora odbiti s silo, ako bi bilo potrebno.

Izkušnje nam pravijo kako bodo prišli meščanski demokrate na vlado ob prihodnjem gibanju in kako bodo primorani se pri tem posluževati sredstev, ki bodo več ali manj revolucionarne. Vprašamo se: Kaj bodo storili proletariati proti temu? Razume se, da od vsega začetka ne morejo predlagati delavci direktnih komunističnih smernic. Toda oni,

Obletnica Pariške komune

Dne 18. marca bo 52 let, odkar so se pariški delavci vzdignili proti njihovim izkoriščevalcem proti militarizmu ki so tirali ljudstvo v pogubo. Pariški proletariati je spoznal resničnost zlatih Marxovih navkov, spoznal je, da se mora z orožjem v rokah boriti proti tiranom, da mora s silo vzeti v svoje roke politično oblast in produkcijo.

Ljudstvo je 18. marca leta 1871. proglasilo Pariško komuno in, v svesti si, da mora braniti z oboroženo silo svoje pridobitve, ustanovilo bojne oddelke, ki so morali kmalu na to zaprijeti vrtilojz vsesilniški reakcionarni četniki. Hrabro so se borili pariški komunarji na postavljenih barikadah.

Pariška komuna je bila sicer takrat premagana po številni in temeljni promocijske. Nespotev revolucionarjev je bilo 19. brutalen način umorjenih. Na tisoče jih je bilo deportiranih. Reakcija je takrat zmagala, ampak pariški delavci so s svojimi junaškimi čini zapisali na stranice zgodovine proletarskih bojev neizbrisljivo črto. Pokazali so delavstvu celoga sveta, kako mora voditi boj za odpravo vsega dela.

Delavstvo celoga sveta se spominja pariških komunarjev in se jih bo spominjalo dotlej, dokler ne bo premagalo poslednje kapitalistične države. Spominja pa se posebno danes, ko si ne stojija nasproti samo francoski in nemški kapital, ampak se kapitalisti celoga sveta pripravljajo na zopetno klanje, v katerem bi nemški gineviti preletarji.

Dne 18. t. meseca se bo vršila v Koelnu konferenca predstavnikov proletariata, da ustanovi enotno fronto celoga rev. delavstva proti nekamun imperializmu. Tega dne bo duh Komune prešinjal bojne čete rev. proletariata Francije, Nemčije in celoga sveta.

Duh Komune, duh pariških mučnikov naj jih vodi v boj za Komuno francoskih in nemških delavcev!

Proletariat Saksonske se pripravlja za Delavsko vlado

Socialdemokratski delavci usilijo njihovim voditeljem enotno fronto s komunisti

Berlin. — Konferenca sakske socialdemokratske stranke, ki se je vršila pretečno nedejlo, je odklonila predlog vodstva, ki odreka enotno fronto s komunisti in koalicio z demokratsko stranko. Resolucija vodstva je bila odbita z 90 glasovi proti 35, medtem ko je bila naslednja resolucija, ki jo je predložila opozicija, sprejeta z 86 glasovi proti 32:

1. Koalicija z demokratsko stranko mora biti odbita.
  2. Pogajanja s Komunistično stranko se morajo voditi na način, da se jo povabi k udeležbi delavske vlade.
  3. Konferenca smatra novi predlog Komunistične stranke kot zadostna podlaga za stvori vladno med dvema strankama.
  4. Da pride do pogajanj med socialistično in Komunistično stranko, bo konferenca izvolila odbor sestavljen iz 7 članov.
  5. V slučaju da se udeležiti socialkomunistična vlada ali pa socialistična, ki bi bila podpirana po komunistih in v slučaju, da bi nastale težave v skupnem delovanju teh dveh delavskih strank, bo imenal odbor takoj zaprijeti posredovalna pogajanja.
- »Rote Fahne« pripominja, da predstavlja ta sklep strašni udarec reformističnemu krilu socialdemokratske stranke Saksonske. Nadalje konstatira, da so delavski delegati na konferenci, z izjemo dveh ali treh, glasovali v prid koalicio s komunisti, tako da so bili ti delegati, ki so glasovali proti, sami tajniki ali funkcionarji socialdemokratske stranke.
- Ustanovitev odbora sedmih članov je tudi značilna. Dokazuje globoko razliko ki vlada med socialdemokratskimi delavci proti njihovim voditeljem, kajti ta odbor bo moral intervenirati v slučaju, da bi ti poslednji skušali znovič zaprijeti enotno fronto s komunisti.

Lloyd George o francoskem pohodu v Poruhrije

Bivši angleški predsedniški minister Lloyd George je hudo jezen na Francijo zaradi njenega pohoda v Poruhrije in je jezen tudi na sedanjo angleško vlado, ki ji očita, da ne brani dovolj uspešno angleške interese v mednarodnem gospodarstvu in da nima poguma nastopiti proti Franciji s potrebnim energijo. Tozadevno je spregovoril že marksistovski pikro besedo v angleški zbornici ter napisal več člankov, ki niso ostali brez odmeva. V enam izmed svojih zadnjih člankov je povedal sledeče:

»Ako se napoti človek v puščavo in hodi nekaj časa po pesku tedaj se ne sme več ustaviti. Mora naprej ali pa se mora vrniti. Francoska vlada je menjala, da pride do žive zemlje ako nadaljuje začeto pot preko puščave. V to svrhu je okupirala nova mesta, je izobčila novo število nemških županov in drugih funkcionarjev in je izdala nove odredbe in predpise. Francoska, belgijska in italijanska valuta so izgubile še bolj svojo vrednost in v osrednji Evropi je nastala še večja zmešnjava. Posod je mnogo peska ali le malo premoaga. Ako se Francija nebi bila podala na svoje pustolovstvo v ruhrski kotlino, bi bila dobila od Nemčije tri milijone na premoaga. S silo se ji je pa posrečilo izvoziti komaj 50 tisoč ton premoaga. Cela jata iznemerjev in funkcionarjev vseh kategorij, železnice, mornarjev, vojakov, vse podpira in brani 150 tisoč mož brojeva vojske, je dosegla ta smesni rezultat. Ni čudnega ako je Leuchter, ta veliki francoski bankir, nasprotno temu početju francoske vlade. Leuchter se zastopi o takih rečeh in uvideva že v naprej kam bo jutri pihal veter.

»Ali kaj pomaga pisati. V Franciji ni enega samega moža, ki nebi bil prepričan, da je pohod v Poruhrije fatalen in da je sam na sebi velika oslarija. Nič se pa ni epoguma si prevzeti odgovornost za uničenje Poruhrije. Vsek se boji sovražstva, ki bi si ga napravil nese ako bi spregovoril tako pametno in resno besedo. Zato ne bomo imeli v sedanji vladi francoske nobene spremembe. Oni, ki so si zanišili pohod v Poruhrije besne in čim bolj se izkušajo, da je njihova početje neumno in škodljivo tem večje neumnosti ugajajo. V pretečenem tednu je bil francoski program: Paris naj vodi kontrola nad vsa evropska industrija. Sedaj se hoče že prelatiti Versaillesko pogodbo: zahteva se izgremetno meja, anektirajo nekaterih nemških dežel, združujejo poruhrijske premoaga z lotaringijskim železom in obubožanje in usluženje Nemčije.

»Od angleške invazije po saksonskih se ne pozna zgodovina takih dejanj kakršna je zasedba ruhrske kotline po francoskih. Angleško cesarstvo, ki je žrtvovalo na tisoče in stotine svojih najboljših sinov zato da brani francosko zemljo, se niti ne popriva za svet ali je prav ali ne kar hoče Francija narediti; za Ameriko, ki je poslala Franciji na pomoč mnogo tisoč vojakov, se niti ne zmenijo ti možje, ki so pijani zmage, sovražstva, grabeljivosti in militarističnega napada. Pod zahtero po odkodnosti se skrivna vse polno agresivnih načrtov. Nič se ve danes pod katerimi pogoji bi bila Francija pripravljena izprazniti Poruhrije. Sam Bonar Law, angleški ministrski predsednik, ni bil v stanu dati zbornici tozadnjih jasnih pojasnil.

To pa nas ne sme presenetiti ker nihče ni o tem informiral našega predsednika. Kakor se vidi se bivši prijatelji poznajo drug drugega prav dobro. Anglija je pograbila vse čim več nemške kolonije. Francija se je v pomanjkanju kolonij počela poruhrijskega premoaga, ki bi ga rada zročila s lotaringijskim železom. Same idealne reči, san čisti čit železni do domovine. Kako je trda pot spoznanja in kako je imel naš Cankar prav ko je dejal, da je treba nekaterim ljudem utepsti spoznanje v glavo s polemom. Kapitalizem uci s polemom in čim več. In vendar je še nekoliko ljudi, ki verjamejo v nekakšno idealno ljubezni buržoazije do domovine.

Alija Aliagić

Pretekli teden dne 8. marca je preteklo eno leto, od kar je žrtvilih in vsehlih v Zagrebu naš junak in naš mučenik sodr. Alija Aliagić. Mlad, neustrašen, kakor je bil, se ni bal smrti za svoje ideale in se je žrtvoval beli reakciji kapitalizma, zato da je dvignil protest proti njenju početju in da bi dal vzgled za borbo jugoslovenskemu proletariatu. A žal, Aliagić se je prevaril. Reakcija ni ponehala v Jugoslaviji z njegovim atentatom, ki je postal le pretežva za nadaljni pritisk. A ono je Aliagić dosegel: njegov drzni čin, je postal od tedaj zvor žrtve jugoslovenskega proletariata, predvsem pa naše komunistične mladine. On je od tedaj ideal mučenštva in ta ideal je prešel v kri in meso naši mladini, ki je prisegla, da ga obrani čistvoga groba z Aliagićem v srcu, da se vžigajo. Z Njim v srcu smo pripravljani mu slediti tudi na vesela če je treba. Ideal A. Aliagića je postal misel naše misli, čustvo našega čustva in volja naše volje: postal je sok našega življenja in tolažba naše smrti. A postal je tudi strah našim nasprotnikom. Njegova žrtva vani kri je napisala jugoslov. in z te! mednarodni buržoaziji svoj: Mene! Tek! Pares! kakor svoj čas v svetopisemski legendi nevidna roka na steno srednjeveškega trana.

Komunistična mladina Jugoslavije, ki je prisiljena delovati ilegalno, je primerom proslavila ta veliki dan. Kljub vsem težočam in zaprekam ki jih ji stavlja na pot bela reakcija je objavila sledeči letak, ki se je v tisočih izvodi razširil med proletariatom Jugoslavije:

Proletariatu Jugoslavije!

Treča je godina, što se v ovoj zemlji vlada v znaku vesala, kundaka, bajoneta i glavnjaca. I u te tri godine proivao je jugoslovenski proletariati dane najernije reakcije, koji će biti zabilježeni u analima revolucionarne borbe jugoslovenskog proletariata krvavim slovima.

Ali jedan dan usko se jugoslovenskom proletariatu u dušo — u mozak, dan 8. marca 1922. godine

Dan, kada su jugoslovenski strelcinari, belogardistička banda i kraljevska vlada: udružene hulja i nitkova, visoko podigli svoj steg: vesala

simbol jugoslovenske reakcije.

Toga dana obožen je kao žrtva zločinačkog, brutalnog i podivljanog režima francoski, neslomivi branio i prijatelj ognjenih, a smrtni neprijatelj vladajućih, naš nezaborani drug

Francoski proletariati mora trpiti posledice Poincaré-jeve politike

Paris. — Socialistični poslanec Leon Blum čita v listu »Populaire« naveselo slovo ko francoski situaciji, ustvarjeni vsed zasedbe Ruhrske. Pravi sledeče:

»Pretekla sta že dva meseca in pol odkar ni bil naložen za Francijo niti en vagon premoaga. Vsed tega ni sprejela francoska industrija jekla niti tretjino normalne množine koka kakor za pretečni mesec.

Plačji so ugašajo. Vrednost franka pada. Angleška in Amerika hoče pričele v najkrajšem času zahtevati plačilo svot ki smo jih dolžni. Na ta način bo naš dolg naraščal z vsakim dnevom za kako stotino milijonov frankov.

Cena kruha, sladkorja, bombaževin in volnini raste vedno bolj. Najli smo nova posojila in si imamo pričakovati nove davke. Medtem ko čaka Francija na Poincaréja, da ta prisili Nemčijo k plačilu, mora plačevati v resnici Francija.

Ruski proletariati za rudarje v Ruhrski

Moskva. — Donska federacija rudarjev je darovala 50.000 rubljev v zlatu za nemške tovaršice ki bjejo razredni boji v Ruhrski kotlini.

Druge strokovne organizacije so podpisale znatne svote z istim namenom.

Francoske oblasti prepovedujejo komunist. list

Komunistični list »Arbeiterzeitung« v Duisburgu so ukinile francoske okupacijske oblasti za 12 dni.

Francoski militaristi pripoznavajo, da so komunisti njih edini resni sovražniki, kajti obožbe proti njim so ene in iste, toliko v Ruhrski kolikor v Parizu.

Štrajkovno gibanje v Franciji

Paris, marca.

Splavska draginja sili vedno bolj široke delavske mase v boj za povisjanje cene. V Basse-Indre stoji že dva tedna, v stavki 1500 kovinarskih delavcev. Štrajkajo tudi drugi delavci tekstilnih in kovinarskih tovarn. V Roannu so bila pretirana pogajanja z 20.000 kovinarji, naker so ti enoglasno zapustili delo. Vsed tega sklepa so se delodajalci uklonili in dovolili zahtevam povisjanja. Tudi reformisti so prisiljeni pristati na tako splošno mezdno gibanje, brzkega pa z namenom, da po tem izdajo delavstvo. Centralni svet splošne delavske zveze in Združene splošne delavske zveze se bo bavil s tem vprašanjem.

Policijski teror proti lotaringijskim rudarjem

Strasbourg. — Stavka rudarjev v Lotaringiji in Mozeli traja dalje. Kmečko prebivalstvo dobavljiva stavkujočim brezplačno živila.

Policija pa je živila zaplenila. Konje-niška zandernerja je že enkrat izvršila naskok na stavkujoče. Odporni duh in solidarnost delavcev v tej pokrajini kakor oni v Champagnji, je najboljša.

Rudarji Loire proglasili splošno stavko

Na zborovanju ki se je vršilo v delavski zbornici v Saint-Etienne, so delavci proglasili splošno stavko v premogovnem revirju Loire.

Politični teden

Mednarodni politični položaj je se vedno močno napet in prav nič pomirljiv. Evropa živi kakor na žerjavici. Vsek dan, vsak hip nam lahko zgrine sporodilo da so se takozvane diplomatske vezi utegale in da smo zašli v zopetno krvavo klanje. Od vshoda do zapada izlajajo zopredje s sabljami kakor da je to najlepša igra. Angorska turška vlada odgovarja na tone zapadnih veseli tako kakor da bi rada zakasnila tren tek ko bo segla po orožju. Nemški odpor proti francoskemu militarizmu dozoreva in se izpopolnjuje bezdalje bolj. Francija je vedno bolj nervozna radi svojih neuspehov v ruhrski kotlini in uganja v tej stvari nervoznost stvari, ki morajo povzročiti prej ali slej, odpor v vsem nemškem ljudstvu. Grki deajajo tudi znake nervoznosti in se nedejo podvreči mirovnim pogojem, ki so jim jih diktrale antantne države. Med Balgarsko in Jugoslavijo je položaj vedno bolj napet in je tudi tam dana možnost, da pade iskra na bogate zaloge smodnika. V tem nervoznem in negotovnem položaju, ki je kakor pričakovanje na zlo, ustvarjajo vse kapitalistične vlade komunistične kompote in zapirajo nedolžne delavce in vedetje samo zato, da bi našlo, ako bi bilo treba, razbojništvo prosto pot pred seboj. Dejstvo, da rastejo komunistične zarote po vseh državah kakor goba po dežju, je najboljši dokaz, da se nahajamo zares pred velikimi, morda pred odločilnimi svetovnimi dogodki in iščejo radi tega vse kapitalistične vlade vzroke po katerih naj bi se pospravilo nevarna puntarske elemente na varno in prepričilo vsako resno proletarsko gibanje. Gotovnost nam bo povedala kaj bodo s to svoje pustolovstvo v ruhrski kotlini dosegli.

Proletariat čuva in se pripravlja.

Francija se zagrebuje bolj in bolj v svoje pustolovstvo v ruhrski kotlini. Na mirno sporazumljenje med Nemčijo in Francijo ni mogoče zaenkrat niti misliti. Iz Poruhrije prihajajo vsak dan vesti o konfliktih med francoskimi četami in nemškimi prebivalstvom. Skoro vsak dan se zgodi, da pade kak francoski vojak za kar se francoske okupacijske oblasti krvavo maščujejo največkrat nad nedolžnimi prebivalci. 11. t. m. so dobili na cesti pri Recklinghausen mrtva enega francoskega podporočnika in enega člana od francoskega tehničnega osebja. V Westerhof so neznanici ustrelili po noči francoskega vojaka, ki je bil na straži. Francosko šovinistično časopisje je kaj zahtevalo rapresalje in te so prišle še preden so jih na franc. pričakovali. Pri Dusseldorfu so francoski vojaki ustrelili brez vsakega resnega poudara na množico prebivalcev in so ubili sedem Nemcev. V mnogih mestih je francoska okupacijska oblast razorožila nemške policiste in jih aretirala ali jih je pa izobčila iz okupirane ozemlja. Francoska vlada se pa ne maščuje le nad nemci. Ona, ki je zapoprla za mnogo komunističnih voditeljev, ki išče novo komunistično in antimilitaristično zaroto, bi rada uničila tudi gasilno tamošnje komunistične stranke »Humanité«. Ta list bo tožen radi svojih protimilitarističnih člankov in notic.

Komunistične zarote se množe

Kmalu ne bo več na svetu suhega kotička, ki ne bi imel svoje komunistične zarote. Strašna zarotniška epidemija se širi po svetu in mlto nam je pri srcu kadar pomislimo na uboge buržoje, ki žive v večnem strahu pred komunističnimi zarotami. To novo zaroto so zavohali v Belgiji kjer so aretirali okoli 40 komunističnih voditeljev od katerih so večino že spustili na svobodo. Odburžali so pa v zaporjih kakih 18 sodragov, ki so obdolženi, da so hoteli s silo izpremeniti sedanji družabni in državni red. Drugo zaroto so iznašli na Španskem. Namen zarote je bil tam prav zares, ne morda kakor drugod le za šalo, tla onemogočiti obstoj države. Koj ko so zaroto izvahali so »neznanici ubili komunističnega sindikalista Salvadora in ranili sindikalista Franca Comosa.

»Neznanec« so visoko spustovani roduhbi

Ubili in ranjenec pa sta komaj punrtarja. Kaj da ni lepo na svetu?

Permanentna revolucija!

Karl Marx

Alija Aliagić

Delo Alijo proiašlo je iz bezkrajne ljubei za komunizam i čoveanstvo, hitre njegove nije bio izraz besne, mrznej i osvete, nego opomena povampiraju buržoaziji, da ne kuša do kraja strpljivosti proletariata. I buržoazija snajuci vse to označuj njega kao prostog zločinca ne usudjuje se kazati: »jest mi smo smrtni neprijatelji radničke klase i mi te vesamo, jer ti pripadaš njoj, protiv nas se buniš i naš si klasni neprijatelj.« Ne — ona zato nema odužnosti! Ona dovodi Aliju pred svoje klase sudove — poteže neke paragrafe, od političkog konstruise prostu umorstvo sa svom pompom ubičajnog formalizma, da što zgodnije maskira klasni karakter svojih sudova.

Alija Aliagić

utelovljenje poirtvornosti, patnja i muka radničke klase.

Delo Alijo proiašlo je iz bezkrajne ljubei

za komunizam i čoveanstvo, hitre njegove nije bio izraz besne, mrznej i osvete, nego opomena povampiraju buržoaziji, da ne kuša do kraja strpljivosti proletariata. I buržoazija snajuci vse to označuj njega kao prostog zločinca ne usudjuje se kazati: »jest mi smo smrtni neprijatelji radničke klase i mi te vesamo, jer ti pripadaš njoj, protiv nas se buniš i naš si klasni neprijatelj.« Ne — ona zato nema odužnosti! Ona dovodi Aliju pred svoje klase sudove — poteže neke paragrafe, od političkog konstruise prostu umorstvo sa svom pompom ubičajnog formalizma, da što zgodnije maskira klasni karakter svojih sudova.

Drugoci!

I danas na godišnjicu nećućnog zločina počinjenog po beloj strahovladi, kada reakcija nije nimalo popustila nego se po jačala i vrši najveći teror na radništvo, kada militarizam dnevno raste, kada prete ratne opasnosti, koje bi imale da bace u propast milione proletara, danas mi nesmo mirovati i odmarati se, ali isto tako poučeni teškim iskustvom nesmo krievdati, nego stojeci ne na principu individualnih akcija, nego na principu klasne borbe i akcije masa stupiti za ujedinjenjem silama u pojačanu borbu protiv reakcije i beloga terora, protiv buržoasnog militarizma i imperalizma.

Zato na godišnjicu smaknuća proleterske žrtve

Alije Aliagića dovikujemo Snežot Inkeiciji: Kraljevskoj vladi — da nismo mo voljni primati bez obrane udarca kapitalizma, već da ćemo protiv njega stupiti u borbu kao jedinstvena masa u jedinstvenom frontu!

Slava Alij Aliagiću i svim žrtvama beloga terora!

Dole beli teror! Dole kapitalizam!

Dole praljevska vlada i zakon o zaštiti države!

Ziveli utamničeni borci za Socijalnu Revoluciju!

Zivco komunizam!

Savez Komunističke omladine Jug.

Mi, v Juljski Krajini danas, bismo

u stanu da primerno proslavimo prvo obletnico smrti tega našega velikoga mučenika. Ob tej obletnici pa ponavljamo našo prisego:

Z Aliagićem v srcu skozi vse naše bore

prilipati deliti tudi njegovo usodo! Slava njegovemu spominu!

In še dve zaroti!

Ema je, kar je čisto naravno, komunistična. Policija jo je zavohala na Francoskem. Ta z-rotta je imela namenu uničiti francoski militarizem. Francoska oblast je zaplenila 20.000 nedolžnih letakov in je izročila, poleg mnogih talačnih komunistov tudi sodraga Laporve tajnika francoske mladinske organizacije, sodišču, dolžeč ga, da je učil mladine nedisciplinje.

Druga je republikanska. Zvažili so jo

na Angleskem. Namen te z-rote je bil naperti proti monarhiji angleški. Arcturiani je 55 republikancev, ki se jim deli, da so bili v zvezi s irskimi republikanci. Bogovi imajo hude namere, zakaj večina je stvoval njih, ki so jim znesli možnost.

IV. kongres Komunistične internacionale

Poročilo o italijanskem vprašanju

Govor s. Zinovjeva na IV. kongresu Kominterne

Priloga k drugim vprašanjem. Da pazno čitajo ta govor, ker zelo jasno osvetljuje napake dosedanjega proletarskega gibanja v Italiji, ki so omogočile zmago fašizma in pada na drugi strani obrisa taktike, ki jo mora zavzemati naša stranka v bodočnosti, da uspešno povede proletarijat zopet do izboljšanih pogojev in ga od tam povede v zmagovalno proletarijstvo.

Imam vam govoriti o poglavju našega modernega delavskega gibanja, o poglavju, ki je pisano s krvjo najboljših sinov italijanskega delavskega razreda, o poglavju ki najboljšo slika ves položaj delavskega razreda, vsaj njegova slabih strani. Ako bo hotel zgodovinar proletarske revolucije karakterizirati zadnja desetletja, v katerem živimo, bo dejal: bilo je desetletje meščanske vladavine, bilo je ono desetletje, ko je bil proletarijat številno dovolj močan, pa ni vrgel meščanski režim, a ono desetletje, ko je bil ta številno dovolj močni proletarijat duševno in politično prebujen, da bi razrešil svoje naloge. Tragedija našega razreda v zadnjih letih obstoj v tem, da četudi imamo mi kot razredni tovariši pač že zdavnaj fizično moč, da premagamo buržoazijo in čeprav so objektivni pogoji za to že zdavnaj dani, imamo pa mi v našem razredu še toliko preostankov buržoazne ideologije in so vplivi meščanstva med našim razredom kljub veliki številni premoči delavskega razreda, da smo kljub temu nezmožni buržoazijo takoj in končno veljavo premagati. To je nauk leta 1914. in 1919. in to dejstvo stopa ravno v Italiji jasno pred oči.

1914. in 1919. leta sta dve letnici velike važnosti. Uloga socialne demokracije, uloga III. internacionale, t. j. onih elementov, ki baš predstavljajo tuji buržoazije v delavskemu razredu, je najboljši naslikava s tem, kar je ona v teh dveh letih napravila. 1914. je ona delavnica, mesto da bi jih vodila — zapeljala. Socialna demokracija, II. internacionala je gnala naš razred v vojno. 1919-20 pa ko se je vojna razvila in je vsepovedno nezadovoljnost množice dosleda višek in ko se maso v različnih deželah vendar prišlo do zavedanja in se hotelo pognati v boj proti buržoaziji, je bila uloga socialne demokracije, braniti meščanstvo. Ustavila je položaj, ko se je formula glasila: *Le proletoz mejoja trupla morete buržoazijo napasti.* Socialna demokracija, II. internacionala, se je postavila med delavske mase in meščanstvo. Stisnjene pesti delavskega in socialne demokracije z različnimi metodami paralizirala.

1914. je bil položaj tak, da si je delavski razred lastnoročno zveval vrh okrog vratu. 1919. pa, ko je bil proletarijat pripravjen to vrh odvreči in pognati jo močnega okrog vratu buržoaziji, je socialna demokracija se enkrat prinesla zmožnost v vrste našega razreda, in sicer v še večji meri kot 1914. in s tem rešila meščanstvo. To je vsebina one tragedije, ki jo je doživljal delavski razred tokom zadnjih let. Kakor rečeno, je to dejstvo posebno naslikano v Italiji. 1919-20 je bilo razpoloženje delavskih množic, posebno v Italiji, popolno in revolucionarno. Mislim da najbolje storka, ako vam označim tedanji položaj v Italiji z besedami, s katerimi so ga označili socialisti sami. V nekem socialističnem almanahu, oficijelnem izdanju I. S. S. je bil položaj v letu 1920. sledeče naslikan:

»Proletariat se je razveselil koncem vojne. Videl je končno konec svojega mučeništva. Videl je pred seboj novo dobo, ki bi mu imela doprinesiti mnogo. Pripravil je na boj. Hotel je svoje revanše. Zareč od doslej zadržane in skrivane krave, izvrel je iz tisočih ran, se je pripravil zvrteti moč iz rok impotentne zločinske buržoazije in proglasiti svoje pravo. Svoje oči so proletariči obrnili na socialistično stranko. Svoje najbolj vroče upe so stavljali nanjo. Komaj so odvrkli sovražno vojaško sukunjo, so prišli v vrste naša stranke. Od nje so zahtevali nasveta in dejanja. Pozivljali so jo in vspodbujali, da naj zbira delavske mase in jih vodi k uporabi.

Tako je bilo razpoloženje v najglobljih globinah delavskega razreda italijanskih proletarcev v letu 1919-20. Ne morem si kaj, da ne bi citiral tudi mesta iz nekoga Serratijevoga poročila k eksekutivi Kominterne v letu 1920:

»Z nastopom premirja se je položaj v Italiji poostil in zapletel. Vse frakcije buržoazije so priznale, da se je vojna končala s splošnim bankrotom in popolno zanikanjem onih principov, vsled katerih je bil po besedah svojih pristašev podvzeta. Kar so tiste mase, je njihova razdruženost in nezadovoljnost rastle od dne do dne, pri čemer niso bili niti vzroki, kakor tudi oblike pojavov same toliko gospodarske kakor socialistične narave, kar se je najvidneje kazalo v paroli: »Mi nečemo več delati za gospodarja«.

Skratka, delavske mase so stale s stisnjenimi pestmi pripravljene, valile so k naši stranki in jo silile k odločitvi. Stranka je rasla v nepričakovani meri. I. S. S. je imela 1914. le 58.000 članov. Leta 1919 je naraslo število na 83.000 in l. 1920. je znašalo 216.000. V enem letu se je število članov skoro potrojilo.

Podoben proces vidimo tudi pri strokovnih organizacijah. Te so štele 1914. le 320.000 članov, 1919 so štele 1.150.000 in 1920 2.150.000 članov. Tudi tu se je število članov skoro potrojilo. Mase so imele zaupanje v strokovne organizacije, upale so da jih bodo povedle strokovne organizacije in naša stranka v boj in v zmago.

Ni mogóče pa reči, da si je bila naša stranka v svesti položaja v tem trenutku. Ako citate resolucije, n. pr. resolucijo stranknega kongresa v Bologni 1919. boste gotovo mislili, da je italijanska stranka jasno spoznala položaj. Ta resolucija je pisana v komunističnem smislu. Zadošča, ako citiram, kar je sklenil strankni zbor v Bologni:

1. Postaviti organizacijo I. S. S. na komunistične principe.
2. priprilisti pristop Tretji internacione, nali, organizaciji svetovnega proletariata, ki se za te principe bojuje in jih brani.
In nato se glasi obdesebno:
»Revolucionarni boj proletariata za našilni padec buržoazije in organizacijo proletariata kot gospodujočega razreda, mora začeti. Kdor smatra za močnega sodelovanje z buržoazijo, kdor misli da se da boj za življenje in smrt med proletariatom in meščanstvom ukiniti, kdor sedaj še veruje v kakšno dobrohotno rešitve in miren prehod socializmu, ta nima več pravic do naše stranke... Kdor se obotavlja kdor ni z nami naj gre od nas! Mi imamo zavojevati svet. Tega se pa ne da zavojevati s šibkimi in cincajocihmi zato treba poguma in popolnega žrtvovanja ideala! K nam, sodrugi!»

Ponosne, zlate besede je govoril kongres v Bologni. A prišlo je drugače. Po vseh teh sklepih bolonjskega kongresa je takoj nastalo vprašanje, ali naj reformisti ostanejo v stranki, ali ne. In tu moramo doživeti žalostno igro, da je večina sklenila, da reformisti morejo in morajo ostati v stranki.

Interesantno je zadržanje reformistov samih. Reči moram, da jim moramo dati prav, ako se zasleduje prirodni pojav reformizma. Reformizem kot svetovni pojav je pokazal zelo veliko elastičnost in neskončno zmožnost prilagoditve. To je ravno lastnost, ki je za meščanstvo jako dragocena.

V tem položaju, ko so bili delavci navdušeni za rdečo zastavo in ko so silili k odločnim bojem, so reformisti razumeli, ne pustiti se ločiti od stranke in jo od znotraj sabotirati.

Ruski menjševiki je 1905 leta tudi razumeli nuditi veliko elastičnost. Opril se nas je s parolo: »Enotnost stranke«. S to parolo so prišli oni v vsakem trenutku k nam, in šele 1912. se nam je posrečilo končno veljavo otrdati se objema menjševikov.

Italijanski menjševiki so pokazali, — to jim treba priznati — da nimajo nič manj prilagajevalne sposobnosti in elastičnosti kot ruski. Politična ekvilibratika (ravnovesnost) je prva lastnost italijanskega menjševizma. Italijanski menjševiki poznali marsikaj stari na tem polju politične ekvilibratike. Tu so Turati, D'Arragona in drugi izjavili, da ostanejo v stranki, da se podredijo stranki, hočejo sodelovati in so tudi za revolucijo. To je bil odločilni trenotek. Mnogi naših prijateljev so mislili, da je tem bolje, čim več je članov, čim več tzv. enotnosti v vrstah stranke, tem bolje! Ako reformisti izjavljajo, da se hočejo podrediti in ostati pri nas, tem bolje in sklenjeno je bilo: Reformisti ostanejo v stranki!

Sedaj se je začela maskerade. D'Arragona, Serrati, ta močnega manj kot drugi, toda Turati, posebno značilen meščan, ki pa je mnogo let nastopa v vrstah delavskih množic kot socialist, ti ljudje so se oblekli kot komunisti in igrali komedijo. D'Arragona in cela vrsta drugih so prišli potem pod Serratijevim vodstvom v Rusijo. Sam sem slišal potem mnogo govorov D'Arragona, ki so izvenili sliče: »Živio komunistično! To je bilo v momentu, ko se je Rusija nahajala blokirana, ko so ruski delavci naravnost kopneli po mednarodnih zvezah. Vsakega sodruga, ki je prišel z inozemstva se ga je sprejelo kot brata, in doživeli smo morali žalostno igro, da so naši petrogski in moskovski delavci D'Arragona dobesedno objemali in jih nosili na rokah, ker so jih smatrali za zastopnike italijanskega revolucionarnega proletariata in verjeli njihovi besedam.

Toda ta komedija ni trajala dolgo, bil je tedaj mednarodni položaj, v katerem niso je italijanski reformisti ampak tudi reformisti drugih dežel prihajali k nam v Moskvo in skušali priti v III. internacionalo. Spominjali se bodete, da sta v tej dvorani tudi gospoda Dittmann in Cris-

pien imela navduševalne govore za proletarsko diktaturo in izjavljala, da nista slabša komunisti od drugih in da hočeta pripadati III. internacionali.

Z vseh deželah so takrat hoteli reform. in polreformisti k nam. 21. pogojev pa je bilo za našo internacionalo nekaj zelo zdravega. Nekateri so se seveda vrinili tudi skozi te, a v splošnem je ta plot držal.

V onem momentu se je odigravala torej tu v Moskvi italijanska tragedija, ali ako hočete — tragikomedia. Italijanski delavci so silili. Prišlo je do odločilnih dogodkov. Prišlo je do jesenskih dogodkov, ko so delavci počeli zasedati tovarne. Ako pa začenja delavstvo zasedati tovarne, potem reformistom potprejživost neha. V tem momentu so morali D'Arragona odvzeti maske. D'Arragona se je v onem času že vrnil v Italijo, medtem ko je Serrati še ostal v Moskvi.

Ako sedaj to poglavje nekoliko študiramo, zavzetej tovarno po italijanskih deželah, začetek ustanavljanja rdečih gard, in ako vidimo, kakšno ulogo so igrali pri tem reformisti se vprašamo: Ali je mogóče očitneje izjavit od onega, ki so ga ti ljudje napravili jeseni l. 1920. Pa da in pet noco so trajala posvetovanja strokovnih voditeljev in centrale socialistične stranke. In to v momentu, ko so delavci že zasedli tovarne, ko so silili k nadaljnjim akcijam, ako bi utegnili biti odločilni že pet ur! Sedaj, ko je Mussolini prišel na vlado, sta se Turati in D'Ar-

Delovnemu ljudstvu balk. dežel!

Sofija, meseca marca

Zadnja »mirovna konferenca« svetovne buržoazije je šla po vodi. Grabiteljev se ni posrečilo skriti krempljev, s katerimi so hoteli prijeti za vrat turško ljudstvo. Se enkrat zahtevajo antantni kapitalisti vojne žrtve. Angleska buržoazija zatrjuje, da jo ni vojna tako utrudila kakor se misli. In res: antantna buržoazija ni utrujena, ker bi morali biti ravno balkanski narodi oni, ki bi morali iti naproti bedi in grozotam vojne.

Zopet grozi krvava vojna! Grozi radi tega, ker traja dalje zarota proti miru na Balkanu, katero hočejo imperialisti sporazuma in balkanska buržoazija. To priznavajo odkrito balkanske države, stojče v službi antante, namreč: da se bodo bojevale z orožjem v roki za roparske naklepe. Hočejo, da bi tekle reke vaše krvi radi tega, da bi preskrbeli francoskim kapitalistom turške kapitalizacije, na eni strani in na drugi angleškim veleindustrijem petrolejske vrelce v Mossulu.

Predvsem pa zato, da jim preskrbijo nadvladje nad Carigradom in Črnim morjem.

Balkanski narodi bi morali biti prodani Anianti kot topno meso, bi se morali kleti mesebno, bi se morali vreči proti njih edini prijateljici Sovjetski Rusiji, proti edini velovlasti ki se poteguje za svobodo malih narodov in proti turkom boreh se za njihovo svobodo, ki so edini zatirani, kolonizirani, premagani narod ki se je znal braniti z zmagovitim uporom proti imperializmu antante.

Balkanski narodi pa nočejo ničesar slišati o novi bratovornni vojni. To zna dobro balkanska buržoazija, znejo dobro njihni hlapi. Da uresniči svoje naklepe, da izzove vojno divjanje, da raztovari z svojih ramen breme prejšnjih vojn na rame delavcev, kmetov in zatiranih narodov ter da pripravijo novo klanje hoče buržoazija zlomiti predvsem odpor revolucionarnih delavcev in kmetov.

Pričela se je borba nezasišane reakcije. Buržoazne vlade celega sveta in posebno balkanski države vodijo neusmiljeni napad proti delavskemu razredu. Na tisoče in tisoče proletarskih bojevnikov ječi se v zaporih vseh balkanskih držav.

Jugoslaviji se ni samo onemogóčilo zatemev se vlada tudi pripravila da udari po delovnem ljudstvu Komunistične stranke, z bestialno silo delavske legalne stranke. V Rumuniji in Bulgariji se sistematično preganjajo revolucionarne stranke. Delavcem se odvzemajo tudi najelementarnejše pravice kakor n. pr. volilna pravica. O. ficijelna reakcija gre rdečo v rdečo s fašisti. Iz Italije se širi fašizem po vsem svetu. Tudi v balk. deželah se že vidijo organizacije fašistovskih morilcev. Ako se ne bodo delavci sami branili, bodo tudi pri nas premagani — kakor v Italiji, pogazeni, pomorjeni in oropani vseh človeških pravic.

Njihove organizacije bodo uničene, požgane njihov borno imetje, njihove žene posiljene in oni sami pahnjeni v najbolj črno suženstvo.

Balkansko buržoazijo podpirajo pridno socialpatrotije in nacionalisti vseh balkanskih dežel, ki hujšajo na najbolj nezasišani način k vojni proti Sovjetski Rusiji in proti Turčiji.

ragona precej hitro odločila, podpirati ga. Sedaj nista potrebovala petih dni in petih noči za posvetovanje.

Strokovni voditelji so stali v formalni pogodbi s socialistično stranko, v kateri je bilo rečeno, da morajo strokovne organizacije v vseh odločilnih bojih podpirati socialistično stranko. Tekom bojev so naravno vrgli reformisti to pogodbo v koš in sicer se je to zgodilo na sledeči način: D'Arragona in njegovi somišljeniki so rekli: Da, mi imamo pogodbo, mi se podreujemo. Toda, ako se v odločite boje nadalje voditi, moramo mi odstopiti in demisionirati. To je seveda italijanskim centristom popolnoma zadošča, da so se tako vrgli na kolena pred D'Arragono in rekli: Očka D'Arragona hoče demisionirati. Te nesreče ne moremo prenesti. Bolje, da delavski razred izdamo in boje ukine! Prišlo je do glasovanja, ki se ga je udeležilo poldrug milijon delavcev. Po vseh teh izjavitih stranknih in strokovnih voditeljev je bilo sklenjeno ukinitje bojev z zelo malo večino. D'Arragona je prišel na sejo še ves gorak od meščanskih objemov, buržoaznih ministrov. Tako je sledila vrsta: Najprej posvetovanje v meščanskem ministruvstvu, nato posvetovanje v Confederacijo delo, potem posvetovanje v socialistični stranki. Tako je bila vrsta izjavit. Delavstvo je bilo izdano. Odslej se priležna politična in ekonomska ofenziva kapitala, ki je sedaj končala z Mussolinijevim zmago.

(Dalje prihodnjič)

Za polovico marca vas vabimo na močeno mednarodno manifestacijo balkanskih ljudstev proti reakciji in proti vojni nevarnosti. Organizirajte povsod v vaših mestih in vaseh protestne shode.

Pred dveinpetdesetimi leti so junaki delavci Periza ravno meseca marca postavili komuno proti tedanjim izkoriščevalcem. Treba je, da se spominjamo teh junakov s tem, da se bojujemo proti našim tlačiteljem.

Pred štiridesetimi leti, meseca marca 1883. je umrl Karl Marx. Njegov duh naj oživlja naše mase.

Meseca marca se bo razvila istočasno akcija mladeniških organizacij proti vojni, proti imperializmu in proti reakciji. Mladi delavci! Vi bodete prvi ki bodete pa, li kot žrtve kapitalistične poštati!

Meseca marca se vrši mednarodni zbor revolucionarnih žensk celega sveta. Zenske, mladeniči! Sledite nam!

Vam vsem grozi vojna, revščina, reakcija!

Fašistično zverstvo grozi vam in vašim razrednim tovarišem!

Balkanski narodi!

Vzdignite se in borite se za našo svobodo, za mir na Balkanu!

Združite se v boju solidarno z mednarodnimi revolucionarnimi masami!

Pomagajte vašim italijanskim bratom v njihovem madločevskem boju!

Obročite se proti fašizmu v vaši lastni deželi. Proti fašistovskim organizacijam postavite vaše!

Izločite iz vaših vrst idejo o sodelovanju!

Borite se za osvoboditev žrtve reakcije, vaših mučenikov!

Vzdignite vašo pest proti pohlepni vojni pustolovščini vaših gospodarjev!

Prisilite vašo buržoazijo da sklene mir s Turčijo, mir in zvezo s Sovjetsko republiko.

Združite se z brati vseh balkanskih dežel, za svobodo, za mir, za samoodlobo vseh balkanskih narodov v Federaciji Sovjetskih balkanskih republik!

Izvrševalni odbor balkanske komunistične zveze

Na delo za proletarski tisk!

To mora biti geslo vseh tistih, ki želijo prosneha delavskemu tisku.

V sedanjem trenutku ko se stavljajo s strani nasprotnikov vse močóče ovire delavskemu tisku, mora biti vsak zavedni proletarec na svojem mestu. Pomagati nam mora tudi s tem, da sodeluje z gradivom.

Oglasijo naj se torej naši somišljeniki od vsepovsod, kjer čutijo na svojem vratu težo kapitalističnega jarma.

Pri tem naj ne bo nobenih izgovorov!

Naj se nikdo ne sklicuje n. pr. na to, da se ne zna v dopisovanju primerno izraziti! To je prazen izgovor! Vsa naj se izraza tako kakor more, tako kakor mu govori srce.

Lice proletarskega lista mora biti tako, da se v njem zrcali duša proletarca, duša vseh tistih ki trpijo in pričakujejo odrešenja. Ti morajo torej stalno sodelovati.

Na delo torej!

umazani kakor prasec... marš! K raportu!

Mate ni vedel, kaj se je zgodilo z njim; šel je k raportu.

»Drei Tage Kasernarrest!«

Ozrl se je začuden.

»Kako je rekel? Kako je sodil?«

Frajtraj se je nasmehnil.

»Tri dni zapora... Marš!«

Mate je zamahnil z roko, nasmehnil se je kakor otrok.

»Saj se je zmotil! Za Veliko noč moram domov, še nočoj pojdem... urlaub sem dobil!«

»Marš!«

»Kam? Ne domov?«

»Abführent!«

»Ne domov?«

Nekdo ga je prijel trdo za roko, Mate pa se ga je otrešel kakor muhe.

»Ne domov, pravite?«

Vse mu je bilo jasno — stopilo je preden, kakor polnočna groza; njegov obraz je prebledel in je bil nenadoma ves suh in star.

»Ljudje božji, krščanski, kaj ste storili... Tri leta sem bil vaš hlapec, poslušen... pete sem bil... če ste zmerjali, sem klonil glavo... zdaj pa bi mi domovino in mater ukrali!...«

Ljudje krščanski nocoj pojdem, k vragu vaš areste!

Nova vlada štiti koristi delavcev...

Ne gledajte debelo kakor bik pred novimi vratmi! To je najčistejša resnica. Resnica je, da se fašistovska vlada poteguje za delavske interese... Pa naj le reče kdo, da so sedanjí kriminalni državne banke zvezani z delodajalci! Kaj še Mussolini in njegovi tovariši so največji prijatelji delavstva.

Ali temu še ne verjamete in se posmehuje? Ako ne verjamate, tedaj ste nepoboljšljivi, izdajalci domovine!

Kajti morate vedeti, da nova vlada dela za vas, za vaše interese...

In kje in kaj dela za delavčeve interese? I no, za delo voljo, saj je vendar te dni izdelala načrt za uvedbo zakona, ki doleča za delavce osemurno delo!

Vam je dobro znano, da je zahteva po osemurnem delovnem času in za njega ohranitev ena izmed najvažnejših točk v programah delavskih strank. Zgodovina o osemurnem delovniku je pisana s krvjo. Prve žrtve teh bojev so padle v Čikagu (Amerika) na dan 1. maja l. 1826, tako da ima praznovanje 1. maja svoj izvor v tem dogodku. Delavstvo celega sveta je moralo še mnogo let voditi srditi boj, pred no je uveljavilo to svojo zahtevo.

Tudi v Italiji si je delavstvo potom dolgo trajajoče borbe priborilo osemurni delavnik.

Sedanja fašistovska vlada išče opore na vseh straneh. To vidimo dan za dnovom. Enkrat se debrika liberalcem, potem klerikalcem itd. Vedno pa naglašja, da ni delavstvu sovražna.

Da dokáže za dejstvom to svojo trditve, je hotela zopet napraviti nekaj, kar bi jej pridobilo po njenem mnenju, simpatije. Kar pa je napravila, ji zamore k večjemu pridobiti na eni strani aplavz s strani raznih socialistov in na drugi dobrikanje kapitalistov. Delavstvo bo napram temu ostalo ne samo hladno, ampak bo videlo v tem tudi, da se sedanjí mogote iz njega norčujejo.

Minister dela Carnazza je predložil v minolem tednu v ministrskem svetu načrt, glasom katerega naj se uzakoni osemurni delavnik.

Izvejanja omenjenega ministra, ki sledijo kot uzlagna temu predlogu pa so momentu cinistični. Kajti ni zadosti, da se pritiska z brutalno silo na proletarske množice, da se jih usuznjuje kapitalistom ampak se jih še povrhu žali na tako ogabeni način.

Minister Carnazza pravi:

»... Ampak ni mogóče danes ne pripoznati, da od takrat ko so se sklenile tozadnje pogodbe, (pogodba osemurnega delavnika), da naša industrija naše poljedelstvo ne more upati v premaganje sedanje krize. Narodno gospodarstvo se more obnoviti samo pod pogojem velikih žrtve.«

In dalje:

»Pomen tega zakona mora biti torej že od zama začetka jasen in določen. Omejitev delavnih urnikov se mora torej naglašati. Ta zakon mora biti spoštovan kot modri vladni ukrep, to je, ako se ga razumeva v tem smislu, da mora služiti v to, da se prepreči zvaliti na rame delavcev vso breme krize in potrebne gospodarske obnove. V nobenem slučaju pa se ga ne bi moglo opraviti, ako bi se pretiraval do te meje, kjer bi lahko prinesel gospodarsko škodo produkciji in samim delavskim interesom.

Bilo bi torej zastoj in tudi krivično, ako bi vlada napravila čin, ki bi podpiral iluzije v značignu urniku, pri katerem bi obstajale visoke plače. Treba pa je imeti pred oči, da plače silijo neizprosno navzdol in sicer v meri ki je višja od življenjskih potrebščin.

Tako je torej delavstvo zopet enkrat »osrečeno«. Na ta način se »ščitijo« njegovi interesi. Uzaknjuje se osemurni delovni čas, ampak se zahteva od delavcev, da se žrtvujejo v korist obnove narodnega gospodarstva s tem, da se pustijo zopet in vedno odirati z znižanjem meže in se pri tem se naglašja, da se bodo morale meže znizati tudi ako ne pojenja draginja, ako bodo ostale cene življenjskih potrebščin ene in iste.

Lepše ni moglo biti delavstvo »osrečeno«. Bolj cinistični kot tako se niso mogli izkazati tisti, ki držijo malho kapitalistom.

Res lepa »ljubezen« do delavskih slojev! Ljubezna ki obstoji v tem, da se delavca najpoprej tepe, izbežna na vse močóče načine, na to boža, s cinističnim smehljajem na ustnih in mu nazadnje priocli krepko zausnico.

Na tak način je jasno, da bo moral delavec, ako ne bo hotel poginuti od glada, naravnost prositi delodajalca, da naj mu da kaj zaslužiti na izrednih delovnih u-

rah (in še te se bo smelo plačati na podlagi omenjenega zakona samo z 10 odst. po- viška).

Nestvilni proletarci Italije so bili na najbrutalnejši način umorjeni. Njihovi domovi požgani, prisiljeni s gorjanci da sprejmejo od delodajalcev skrajno neugodne delovne pogodbe. Proletarci ne bo do tega pozabili in tudi ne, da jih so se nazadnje krvavo žalilo, cinično zasmehalo kakor se jih zamehuje s tem novim »darilom«.

Mladina in fašizem

Po zavzetju vladnega krmila s strani fašistov, je proletarska mladina jasno pokazala, ali se je odrekla razrednemu boju, za obnove teburžoazne Italije, ali pa je revolucionarno zrela.

Ako natančno opazujemo in registriramo dogodke iz vsakdanjega življenja mladine v naši državi, nas mora to prepričati, da v mladini nekaj dije in da njeno duševno stanje ni nikakor umirjeno. Sedaj, ko Mussolini robí miru za preustroj italijanskega političnega življenja, niso z njegovim nastopom nikakor menjali krvavi politični boji. Čeprav pa navidezno poenjujejo ni nikakor treba misliti, da se mladina zadovoljuje s čimer ni zadovoljna; to je osuplo premirje, povzročeno po zmagi protirevolucije in kratkem odmir bojevnikov, da si ogledajo bojno polje odločilne bitke.

V družinah, na ulici, po gostilnah, na trgih in sploh povsod kjer bi je življenska žila, so politični predmeti na dnevnem redu. Vseokoli izražajo svoje ogorčenje ali svoje odobravanje, vsak, prisiljen po življenskih potrebah, sledi z neravnostno pazljivo osredbe fašistovskega »preustrojevanja«.

Današnji kapitalistični ustroj lahko primerjamo ladji, prepučeni razburkanim valovom, brez pravega vodilnega krmila, meštvo katere je v spločni zmed, ki v obupu ne vidi drugega kot sebe: to je oni egoistični obup, ki človeka poniža na živalsko stopnjo. V takem položaju se danes nahaja človeštvo, ko skuša kapitalizem z obupno silo streti moč proletarske ustaje.

Lahko trdimo, da je dala buržoazija z vojno proletarskim množicam najboljši dokaz o resničnosti marxistične teorije. Svetovna vojna ni bila samo pojav kapitalističnega nasprotja, ampak tudi jaseen dokaz, da je treba sedanjo socialno družbo nadomestiti z ono, ki bo v stanu dati umstveno (racionalno) smer moderni industriji.

Vojna je prešinila še teško otrple ude, vzdrnila še tako brezbrizne ljudi in lahko trdimo, da se danes vsak, če že ne dejansko pa vsaj duševno, poteguje za to ali ono politično smer. Buržoazija je lahko mirno lupila proletarce, dokler se ti niso zavedali svojega pravega položaja. Takoj pa, ko so se proletarcem odprle oči, je podvezla vse one odredbe, da si ohrani privilegirano mesto.

Glasovi z dežele

Nabrežina

Nabrežinska kamnoseška industrija

O večkrat v »Delu« opisani krizi kamnoseške industrije v naših pokrajinah, ne mislimo tukaj ponovno govoriti, ker bi tudi s tem ne dosegli ničesar.

Resnica pa je, da ta kriza daje delodajalcem povod za sramotno konkurenco. Če bi ta konkurenca ne tlačila delavsko ljudstvo, bi se tudi za njo ne brigali. Ker pa kapitalizem noče ničesar izgubiti, nasprotno, on hoče še zraven zaslužiti, je logično, da vsa ta konkurenca pada na rame delovnega ljudstva, ker mu delodajalci pri nečloveškem naporu, dajo le pičlo plačo. Od te pičle plače pa se ne da ničesar odtrgati, toraj tudi ni mogoče vedno naprej brez prestanca znižavati cene izdelkov. Delodajalci vedo, da tudi sedanjega plače ne odgovarjajo življenjskim potrebščinam in da vsako znižanje istih škodovalo produkciji, vsled oslabelosti delavstva.

Upoštevač to, so si izmislili delo na akord, ki bi po njih mnenju dvignilo produkcijo ter jo napravilo cenejšo. Kdor pa pozna veličino produkcije naših kamnosekov, ki so se kosali s stroji, bo vedel tudi, da nabrežinski delavci delajo s tako naglico, da tudi na akord le ne bi mogli več producirati. To so naši delodajalci, ki se nič ne razlikujejo od srednjeveških gospodarjev sužnjev, ki so jih vsaj dohro hranili, da so ti lahko delali in da so jih dražje prodali. Seveda v moderni civilizirani družbi se delavca-sužnja ne more na trgu prodati. Zato pa tudi ako dela na akord ga ni potrebno hraniti. Manj producira in manj zasluži, če pri tem tudi pogine. To delodajalca ne briga. Naši delodajalci tudi vedo, da se lahko konkurira tudi brez strojev, kakor se je to godilo pred vojno. Bile so namreč delavnice, ki so brez enega samega stroja, toraj tudi brez velikega investicijskega kapitala, ki so uspešno tekmovala s svojimi izvrstnimi delavci proti modernim z vsemi stroji opremljenim obratom. To delavstvo dela danes na dnu in mi smelo trdimo, producira toliko kolikor je pred vojno na akord. Če delodajalci silijo danes delo na akord, ga silijo samo za to, ker se boje znižati plače, ker bi s tem znižali tudi produkcijo. Ako pa bodo delavci delali na akord in pri tem manj producirali manj zaslužili, ne bodo pri tem občutili delodajalci ničesar, ker imajo na razpolago armado brezposelnih delavcev. Kadar pa popolnoma oslabi, te postavi kot nezmožnega »lenuha« na ulico za zgled vsem onim ki bi se upali zahtevati povišanje plač.

Hoteli smo to predočiti vsem delavcem ki so zaposleni v kamnoseški industriji radi tega, ker hočejo delodajalci z vsemi sredstvi uplivali na delavce ter jih prisiliti, da sprejmejo delo na akord. Delavstvo naj ne verjame glasovom ki jih širijo delodajalci po vsej Juljski Krajini da se v Nabrežini dela že vsepovsod na akord. Te glasove širijo delodajalci, posebno pa oni ki imajo trši kamen kakor je nabrežinski. V Nabrežini so ujeli samo par kamnolomcev ki so sprejeli, v pijačnici eno majhno delo na akord. A tudi tje že obžalujejo, da so sili na lnanice, ki jim jih je nastavljal delodajalec.

Tudi repentaborski in doljanski kamen ne bo mogel nikdar konkurirati meh kemu nabrežinskemu. Ta kamen se bo izdeloval samo tedaj, ako ga bodo izrecno zahtevali in ga kot takega plačali.

Toraj ne drži izgovor, da repentaborski lahko ceneje producirajo ker delajo na akord. Repentaborski kamnoseki res delajo veliko ceneje kakor bi v resnici morali, ako bi hoteli zaslužiti pošteno daino. Dejstvo je pa tudi to, da so tam delavci ki posedujejo lastne kamnolome in da med njimi ni takih izkoriščevalcev, ki bi zahtevali 100 odst. dobička, kakor jih zahtevajo veliko drugih delodajalcev. Tem potom opozarjamo tudi reorganiziran repentaborski proletarijat, da naj se ne pušči izkoriščati od vsakega koristolovca ki se slučajno prikladi k vam. Vedite, da s tem škodujete sami sebi, in pa s odruženom cele pokrajine. Organizirajte se ter stopite v boj z nabrežinskimi tovariši za vaše življenske interese.

Akordno delo je v današnjih razmerah otežekotno tudi za delavce, ker delavci nimajo dovolj lastnega orodja. Poprava orodja ki je bila v breme delodajalca, bi ne bila popolna ker bi se delodajalec branil popravo izvršiti točno in dobro. Za nabavo potrebnega orodja pa nimajo delavci dovolj sredstev, in tudi če bi jih imeli se ne dabi več tako dobrega jekla kot pred vojno. Ako bi tudi kamnolomci delali na

akord bi gotovo ne pazili, da bi njih delo bilo pravilno izgotovljeno. Za prevažanje in prenašanje je se potrebovalo tudi precej časa. Da nora vsaki delavec imeti svoje lastno orodje je tudi srednjeveška navada, ki ni nikjer ostala v navadi kakor samo pri nas. Navsezadnje moramo priznati, da bi izdelki pri vseh teh okoliščinah ne bili čisti. Pomisliti bi morali to tudi naši delodajalci in bi prišli do spoznanja, da »Mateha in lahca« ne marajo prevzeti one uloge ki so jo igrali pred vojno. V tem slučaju bi se naročniki obrnili ter naročili umetni kamen, ki je veliko cenejši, ter je že danes skoro popolnoma uničil kamnito stavbeno industrijo.

Trnovo pri Gorici

(Par stičič in kakšak sminin).

Neki »narodni volilec« vprašuje, ali bi bilo mogoče, da so jugoslovanski narodni poslanci v Rimu izdali svoje volilce, oziroma svoj narod. Smučno vprašanje omenjenega človeka. Najprej pogledajmo, kaj razume pod izrazom »narod«.

»Vsi ki nemško govore in čutiljo, so nemški narod; oni, ki italijansko govore in čutiljo, tvorijo italijanski narod, oni, ki slovensko sestavljajo pa slovenski narod itd. Tako odgovori »narodni volilec« če ga vprašajo, kaj je narod. Saj je to tako jasno in enostavno, da lahko vsak vidi. Ne čudimo se izkemu odgovoru.

Meščanska kapitalistična demokracija ki je iznašla narodno vprašanje s tem, da je izzvala narodnostne spore, si je zadržala »svoje« učitelja in »svoje« duhovnika, katere plačuje (z ljudskim denarjem), da skrbita (v okvirju zakonov) pri otroku, da se mu zatezni um, da ne bo mogel spoznati resnice. Dalje ima cele kadre dobro dresiranih žurnalstov, ki nadljujejo potom časopisja v pomnevanju odraslih. Celi regimenti brezposelnih uradnikov in sodnikov pa s paragrafi in ječami dokazujejo ljudstvu svot kapitalističnega družabnega stroja, temelječega na principu najvišjega in najsvetejšega kapitalističnega zakramenta zabezne lastnine. In še brez števila drugih zvijač in nasilnosti se poslužuje meščanstvo proti zavesti delavstva.

Prav tako zvijača je tudi nacionalizem. Vsak nacionalizem opravičuje svojo eksistenco z eksistenco sosednjega nacionalizma. Vsak brani svoj »narod« da ga sood ne požre. V resnici pa buržoazija po načelu »divide et impera« hujška eno ljudstvo proti drugemu, da se medsebojno kolje za fraze, pozablja pa na svoje materialne interese.

Dokaz je tu. Pri državnih jaslih v vseh državah pase lenobo gospoda, ki med sabo ne pozna nobenih državnih mej in nobenega narodnega sovraštva. Inspiratorji narodnega sovraštva prijateljsko med seboj obujejo in trgujejo. Sovražiti se mora samo ljudstvo.

Naroden delavec je dolžan delati narodnemu kapitalistu za najnižjo plačo, da si ohrani »narode«, t. j. kapitalizem. Domači kapitalist je — kakopak — največji prijatelj domačega delavca. Če so gospodarski interesi med njima različni, kaj za to! Samo, da govorista gospod in delavec oba en jezik. Obva morata biti zadovoljna, ker oba sta sita. Prvi vsega, kar se da na zemlji dobrega napraviti, drugi pa nacionalistični fraz. To je red po božji volji.

Pa se dobe na svetu ljudje (bog nas varuj), ki govore docela drugače. Pravijo, da ni pravičivo da delavec dela, gospodar pa pobere sadove tega dela, da sad dela pritiče tistemu, ki delo napravi. Da ta red ni božji in ne večni, marveč roparski in nevdarljiv ter da ga delavstvo samo more in mora razrušiti in na teh ruševinah postaviti boljše pravice. Da to lahko napravi če se združi brez razlike naroda in vere. Na cel zemlji da sta samo dva naroda in dve veri: internacionalni »naroda« trpinov delavcev in kmetov in internacionalni »naroda« pošrečnih kapital. profitorjev. Prvi imajo vero v vrednost dela drugi vero v pravičnost ropa. Ljudje, ki tako govore, so »nevarni« komunisti.

Kaj je torej bolj naravnega kot sovraštvo in strah kapitalizma pred komunizmom. Kako bi se prvi boril proti drugemu? Ideja je tako lepa, dejstva potrjujejo točnost komunističnega naziranja in ljudstvo si idejo prisvaja. Se samo eno karto ima kapitalistična buržoazija in še ta je dvomljive vrednosti: blatenje komunistov. Nesmiselni vzki: »le roj est mort, vive le roj« je nekoliko premenila pa krič: Živijo komunizem, dol s komunisti! Če ni

komunistov, postane komunizem fraza. Kako bi se s to frazo lepo barvalo ljudstvo.

Ali boš razumel sedaj »narodni volilec« ki spada v narod trpinov, če je tvoj poslanec izdal tvoj narod? Tudi s tvojega nacionalističnega stališča je tako. V svojih nacionalističnih ponumnevalnih instrumentih »Edinosti«, »Straži«, in kakor se še imenujejo, lahko čitaš dokaze o izjavah tvojih zastopnikov: »Priznavamo dovršeni čin...« čitaš, kjer hočeš. Mi ne moremo ničesar doseči, ker nas je prenelo, ti praviš. Spomni se, kaj so ti govorili ob volitvah. Kako so bili takrat veliki in močni in koliko obljub so dali, ker so rabili tvoj glas. Ali nismo mi rekli takrat, da Slovenci kot taki ne bi mogli ničesar doseči, ker bi bili prav neznamenajnašnja. In zato smo bili izdajalci naroda. Ni — bilo tako? Če oni pravišjo danes isto, morajo tudi biti izdajalci.

Zapomni si še tole resnico: Vsak, ki podpira in deluje v meščanski stranki, pa naj bo klerikalna, liberalna, narodna, demokratična, kakoršnokoli ime nosila, v tej ali oni državi, je vede ali nevede izdajalec delavskega naroda celega sveta. — Jaz nisem kriv, dejstva govorijo tako.

Otmaz Skrlit

Solkan

Našim ženam, našim materam, našim dekletam!

Žene, matere, dekleta! Trpljenje v zvrhani meri je vaš delež od zibelke do groba. Proletarsko dekletce, hčerka očeta delavca-kmeta, kakor sama trdno na nogah stoji, — je varuhinja manjših; komaj zna nekoliko okretno gibati svoje ude, že gospodinji doma. In ko je potече tako otroška doba do 14. leta, tedaj jo pahne boja za življenje, boja za polno obstanek v zatohlo tovarno, v prašno izbo k šivalnemu stroju itd. ali pa, — sama še otrok — je pestunja pri takozvanih »boljših« družinah.

Eni pesniki in pisatelji, ki gledajo svet namenoma skozi rožnata očala, pojejo, opevajo in pripovedujejo o otroških tetih, kakor so vesela, brezskrbna, takorekno: ena sama »Velika nedelja«, da je to otroško življenje. Ali veste ve kaj o tem, proletarske žene? Ali niso vaši spominjati na otroška leta kakor en sam veliki petek, mračni, težki? Zakaj?

F. S.

Domače vesti

Naša hrbtnica je trdna — meščanska pa gnije

Komplot »zarotia«, ki jo je razkrila Mussolinijeva policija se je naenkrat razpršila — z veliko blaženostjo poslednje — v prazen nič. Policija je bila prisiljena, da začne izpuščati zaprite sodruge komuniste in komunistične maksimaliste, katerih je bilo v zadnjem času aretiranih nad tisoč po vseh krajih Italije, na svobodo, že vsled pritiska meščanskega »javnega mnenja«, ki se mu je zadelo vseeno preveč očitno pobijanje onih demokratičnih institucij, ki jih poseduje kapitalistična družba, da vzbuja v tačelnih razredih prazne iluzije o svobodi, pravici in enakopravnosti. Res, že prej je prišlo nekaj sodrugov v kraljevini na svobodo, v cetrtek in petek so pa tudi v Trstu, kjer bi imelo biti središče vse te »zarote«, odprta vrata nove, moderne zgradbe, ki jo je sezidalo meščanstvo svojim nepokornim sinovom v ulici Coroneo, šestnajstotri sodrugov, ki so se vrnili zopet med nas, da nadaljujejo započeto delo. A meščanstvu se je zdelo potrebno, da ne izpusti še vseh. V ječi so še ostali slededružni: Polano, Viglono, Pastore in Giardina, od »Lavoratorja« Cilla, od mlanskega dopisnega urada za naš tisk, Marini od »Lavoratore Socialista«, in pa Pertot, ravnatelj našega lista. Izpuščena pa sta tudi bila se. uteljava Hreščak in Pahor, ki sta bila aretirana že prej. S drugom ki so ostali v ječi pošiljamo tega mesta vroč pozdrav proletarske solidarnosti.

Komplot se je torej razpršil, dokazal je pa, da se Mussolini resno boji nevarnosti našega gibanja in na drugi strani, da je naeč gibanje za tako trdno in močno, da ga ne ubane nobeno, niti od najvišjega cerkvenega poglavarja blagoslovljena sila ne. Mussolini, ki je imel svojega odličnega prdnika v rimskem cesarju Neronu, je hotel zloniti hrbtnico proletarskemu gibanju Italije, pa se je moral unakniti, hoječ se, da si je sam ne zlomi. Kajti s svojimi zadnjimi preganjanji je izvršil ogromno revolucionarno propagando v deželi, je naše gibanje je utrdil. Dalekovidnejši meščanski demoprajte so to tudi videli in pričeli so svariti fašiste, da naj bodo bolj previdni, posebno pa ob aretaciji Serrattija, voditelja onih socialistov, ki so v zadnjem času uvideli svoje napake in se vrnili pod okrilje Komunistične internacionale. Listoma »Corriere della Sera« in »Stampa« je začela seveda, v nekoliko milejših obliki, slediti naši stara znanaka »Edinost«. Mi vemo, da meščanski demokratični tisk ne dela tega mogoče iz prevelike ljubezni

In čež nekaj let postanete soproge, proletarske matere — matere ki daste življenja. Življenja — zakaj? Krizev pot vašega življenja gre dalje. Med delom za gospodinjstvo in za izkoriščevalca roditelje, ki so ob rojstvu dolženi in zapisani v knjigo trpljenja in gorja brez konca.

S trudom in žrtvami jih vzgojite in reдите, kakor najbolje veste in za dobro spoznate, a ko dorastejo, se razprše na vse strani, s trebuchom za kruhom. Hčere nastopijo enako pot kakor ste jo nekoč ve, čatara. Sinovi se odpočijejo na boljših in obhemu »zadnje ljubece«, smrti. In vas čaka samotna na starost z neveselimi spomini.

Dekler pripuša izmозgano telo, garate, se mučite. Ali trpite v mukah za-se? Ne! Ko odgovorite moči, potem na cesto, od hiše do hiše. Zakaj?

Zakaj toliko trpljenja, bridkosti, skrbi? Ali ste že kdaj razmišljale o tem? Vstavite se na potu bede, gorja in pomislek kratkega pomislek! Zakaj?

Tudi v vas je hrepeneje po udobnem boljšem življenju, po užitkih, ki jih ponuja svet v tako obilni meri, po lepoti, ki se razprostira v naravi.

Ali utišeti ne morete tega hrepeneja, ker je sedajni družabni red tak, da deli vso lepoto, vse užitke le tistemu, ki je bogat. In kako je bogat in zakaj?

Ve sicer ustvarjate bogastvo, a drugi bogati ga uživajo. Ve trpite, da drugi se vseste!

Ali ni izhoda iz te mračne doline solz, v katero ste zaklete vse žive dni? Je izhod, je odrešenje! V naših vrstah, v komunizmu, v velikem gibanju za enakost in pravičnost je za vas žena, matere, dekleta proletarsko vstajenje iz teme proletstva.

Pridite, ve proletarske vrste delavcev in kmetov celega sveta in podpirate njih pogum, njih svete zahteve in želje. Pridite, da ojačite armado bojnikov, ki gredo v boj proti zatracem in izkoriščevalcem in, ki pripravljajo temelj, za to novo družbo, kjer se bodo solčili vsi, kjer bo deležen vsakdo takega življenja, katerega danes uživajo le nekateri izvoljenci.

Zato pa naj živi družba, človečanstvo pod priporom proletarske svobode.

čiti se mora razredna zavest in še posebno internacionalizem, ne le platonično, čustveno, teoretično, ampak predivsem praktično, da se pripravijo nove akcije v mednarodnem obsegu, ki so edine v stanu imeti uspeh. V Italiji se pripravljajo združitev Komunistične in maksimalistične stranke, ki ima namen reorganizirati proletarske vrste in jih pripraviti na nove boje. Proletariat mora gledati na to združitve, ki je plod premissijene taktike naše internacionale z zaupanjem, kajti to priča o pravičnosti naših načel in je prvi korak k reorganizaciji revolucionarnega proletarskega proletofenzive.

Zadnja preganjanja imajo še svoj poseben pomen za slovenski proletariat Juljske Krajine. Naši proletarci se gotovo spominjajo, kako je narodniški časopisje zmerljivo in obrekovalo nas slovenske komuniste da smo narodni izdajalci, ker se vezemo s svojimi sodruzi italijanske narodnosti, ker da so ti-le v prvi vrsti Italijani, in potem šele komunisti in da imajo oni prav tako namen krasti pravice našemu ljudstvu kakor vladajoče stranka. Danes se je stvar obrnila. Naši sovražniki sodruzi, ki so bili zaprti liso bil obloženi ničesar manj, kot izrednišnje propagande v svrhu odrganja eroga dela italijanske države od celote in priklopljvi k Jugoslaviji. Obtoženi so bili razširjanja laikov izrednišnje »Jugoslovanske matice« med slovenskim prebivalstvom Juljske Krajine. Nečaj teh let takov je tudi policija podtakala našemu ureditvi in jih pri preiskavi »zaplenila.« Pri zaslišanju so tvorili ti-le letaki skoro najčistejši material. In ves italijanski meščanski tisk je tiste dni zarenal in obrekoval italijanske sodruge z izdajali svojega naroda, ker se vezelo s slovenskim proletariatom in s slovenskimi komunisti, ki da so v prvi vrsti Slovenci in potem šele komunisti in da so iredenti. Mislimo da ni potreba temu dejstvu komentarija in nadaljnih besed. Oni slovenski proletarci, ki so se zasijepili in sledijo še vedno narodnjaškemu meščanstvu imajo vnovič priliko, da se prepričajo, o ulogi, ki jo igra nacionalizem ndandanes in da se priključijo mednarodni proletarski revolucionarni armadi, ki ji je ime Komunistična internacionala, ki si je postavila za cilj razrušitev kapitalistične družbe z ognjem in mečem in ki edina more rešiti vse nacionalne in manjšinske probleme.

V zadnjem trenutku smo izvedeli, da so bili tisti izpuščeni sodruzi, ki spadajo v notranje provinice Italije, povabljeni na poljejo kjer se jim je sporočilo, da morajo nemudoma odpotovati v svoje pristojne kraje.

To je zopet nov čin nasilja, ki se ga izvršuje nad našimi sodruzi in to tembolj, ker jim se ni na kvesturi navedlo nobenega specifičnega razloga ampak kratkomalo reklo, da se to vrši na višji ukaz.

Novo nasilje pa je gorostasno tudi radi tega, ker je nekoliko izgnanih sodrugov uslužbenih pri »Lavoratore« in je torej izgon zaposlenega človeka nezakonito.

Jasno je torej, da ima vlada namen na vse mogoče načine ovirati naš tisk.

»Zarotia« se razblinja v nič, zato pa se najde novo sredstvo — izgon, tudi če je ta protizakonit. Toda kaj so zakoni? Brezpomembne čačke na papirju, — kakor se gre za obrambo kapitalističnih interesov!

P. R.

Položaj tržaških kovinarjev

Položaj, v katerem se nahaja kovinarsko delavstvo Juljske Benečije, je obupen. Dan za dnem se odlašajo še čak redko zaposleni delavci. Dan za dnem se množijo vrste brezposelnih. Kam plovemo?

Pred letom in pol, ko smo kovinarji občutili prvi udarec reakcije, ko smo morali kloniti zahtevam gospodarjev, so se oni izgovarjali, da so plače delavcev previsoke, ter da oni ne morejo delati konkurenca, katero je potrebno za obstoj industrije. Delavstvo je privolilo ali bolje rečeno, moralo je privoliti. Ampak kljub temu se položaj ni izboljšal, temveč poslabšal. Seve, da pri tej priliki ni malkajlo izgovorov in obljub. Vsi so obljubljali od najmanjšega do največjega. Celo ob priliki občaka kraljeve dvojice v Trstu, ej v priložnosti kralja, divsi minister dela obljubil vse mogoče. Ali obljube so ostale le obljube. Kdor hoče videti posledice obljub, naj gre mimo ladjedelnice vs. Marka. Ni treba da gre noter, pa bo videl koliko veljajo vse ministrove besede. Ta ladjedelnica, v kateri je bilo zaposlenih nad 2000 delavcev je danes mrtva. Več ali manj v enakem položaju se nahajajo druge tovarne, kakor n. pr. vs. Rok, Pola, Tršič in tovarna strojev pri se. Andreju, katena je pa zadnji čas začela izdelovati Dieslove motorje in skrčila svoje delavstvo na eno tretjino. Seveda so ob priliki prihoda fašistov na vlado nekateri upali, da se bo položaj zboljšal, ampak še tisti nekateri so danes razočarani. Ali tega še vsega konec. Kapitalistično nikdar sijo žele nima še zadosti, zopet se pripravlja, da prizadene zaposlenemu delavstvu nov udarec s tem, da mu zniža plače. Koliko časa še?

Delavec

Mimogrede

Ruski boljševiki so prav zares strašni ljudje: razbojniki, tolovaji, lenobe, lažnjivci, prešestniki, pijanci, izdajice ali, z eno besedo povedano: barabe. Ne mara jih Bog, ne mara jih hudič. Oha se jih bojiča ker nihče od obeh ne bi rad, da bi izpremenili družabni red, ki ej v nebesih in v peklu. Lenin umira pa ne more izdihniti svoje hudobne duše. Evropsko časopisje ga mori in mu še par let piše nekrologe. On pa živi in umira in, stavim, noče umreti morda ravno zato, da nebi skilil vesolja našim žurnalistom, ki nebi znali potem nič več pisati o Rusiji.

Da je bil Lenin plačan od Nemčije, ja pač stara reč.

Sedaj so iznašli, da ga plačuje Anglija. Srečen moč, ki ga imajo vsi tako radi.

Ampak poslušajte kaj se vse godi in zgodi v boljševiški Rusiji. Od tam so zapodili pred mesecem kulturnega človeka Stepančiča, ki je bil korespondent tržaškega lista »Piccolo«. In kako netlovečega ga zapodili. Vzeli so mu vse, prav vse in so ga izročili nagega — tako pripoveduje on, Stepančič — vojakom ob poljski meji. In on nag, kaj vam naredi? Da se lahko popelje naprej proda svoj kožuh. Pa ne morda svojo kožo, ne, prav pravači kožuh, ki ga je skrival pod pazduho, da ga niso boljševiki vidli. Kaj takega je mogoče le na Ruskem.

Zgodilo pa se je še to in sicer nekemu drugemu tržačanu Mraku, ki pripoveduje v Piccolo svojo zgodbo tako: »Na Ruskem ne dabi človek od kmetov nič brez plačila. (pri nas je vse drugače). Ker pa ni denarja nara dajati človek kmetu v zameno za jesevne obleke. Čez osem dni je človek že nag ker je navadno še izročil vso obleko kmetom.« Tako torej: Gospod Mrak se je osem dni slačil zato da bi jedel. (Tudi nekatere punce po velikih mestih delajo tako). Po osmih dneh se mu je brčkone zgodilo kakor vsem drugim: ostal je nag.

Gosp. Mrak je bil 5 let v Rusiji. Ker je ostal nag in ne dajo ruski kmetje nič brez plačila smo pač prisiljeni si misliti, da je gospod Mrak hodil 5 let (manj 8 dni) po Rusiji nag in brez fete. Lepa lastnost, ki bi si jo pozelet marsikateri delavec naših krajev kljub temu, da se dabi tu posod kar se hoče in vse brez plačila. To pa ni še dovolj. Gosp. Mrak se je vrnil te dni v svojo domovino in je prinesel seboj reči in piši osemdeset tisoč lir. Kje in kako jih je zastulil ne pove. Oblasti ga niso nobilegovale kljub temu, da je bila ta svota sestavljena iz ruskega zlata.

(Morda je bil on tisti, ki je druge odiral.)

Kje drugje se gode take lopovščine?

Ljudje, ki jih boljševiki slečejo ko so na zagega prodajajo svoje kožuhe ko so že proč od Rusije. Ljudje, ki so prisiljeni prodati vso obleko da se lahko prežive in ki ostanejo po 8 dneh nagi žive 5 let v Rusiji kljub temu, da se tam ne dabi nič brez plačila in da nimajo več nič kar naj bi dali kmetom v zameno za hrano. In ako se ti ljudje vrnejo iz Rusije prinesejo seboj še 80 tisoč lir.

Ako niso ruski boljševiki »razbojniki, fatalje, barabe, pijanci in take ščve, naj me vrag vrame.

Strašno, strašno mora biti tam na Ruskem, kjer ne dabi nič brez plačila in kjer si celo prisiljen delati aka hočeš živeti. Drugače, lepe in idealneje je pri nas kjer imuš zastoj vse kar hoče in umiraš v brezdelju da je veselje in da imajo naši pesniki material za svoje pesmice ki proslavljajo lepoto miserije.

Čudne, čudne reči se gode v Rusiji, da še v peklu in v nebesih ni kaj takega... zna

Dopisnikom!

Kljub ponovnim opominom, da naj nam naši dopisniki pri korespondiranju pravilno frankirajo pisma, se dogajajo še vedno slučajji, da sprejemamo korespondenco ki ni pravilno frankirana in moramo vsled tega plačevati globe, kar nam je edinoe v škodo.

Naši dopisniki in sploh vsi tisti ki korespondirajo z nami naj vzamejo v poštev naš sedanji položaj, ki nam nikakor ne dovoljuje trostiti po nepotrebnem radi take nemarnosti!

Poslodavci trebajo radnike usled jednog razloga: jer oni imaju radnu snagu za prodaju. Kad poslodavci ne mogu stvarati profit na račun radnikove snage, onda radnik može ići na smetisite, u ubožnice ili kamo drugamo. — R. B. Walker.

Neiskren i glup prijatelj čovjeka je njegov najveći neprijatelj. Isto vrijedi i uradničkom pokretu.

suknja. Dolgo so govorili in barantali, na postelj da so ugnanili: »Razrežimo jo, to reče suknja, na si vzemimo vsak svoj kos, kolikor nas je. Ti si mu dal kruha, kaj korec vode, ti slamo za noč, ti si ga pokopal; vsem je dolžan, naj plača vsem!« In tako so storili. Na devet kosov so razrezali Kristovo suktnjo; in poveljala je suknja devet spoznavalcev. Zakaj ostali so na suknji Marijine solze in Kristova kri.

Komaj se je grešnik dotaknil rečes suknje, je izprezledel in je spoznal: greh je v krivici, krivica pa je v mojem srcu. blagor tiste ki njega. Razodelo je bilo, visoko povisano na Golgati pred vsega sveta očmi: le trpljenje samo bo premagalo trpljenje. Trpi, da ne boš trpel, umri, da boš živel!

Sli so v svet, dediči Kristove suknje, in so oznanjali tisočletno kraljestvo. Trpeli so in so umrli v trpljenju in sladkosti. Njih bogastvo pa je ostalo in na stotine je bilo dedičev. Razšli so se, razbegli se na vse strani prostrane zemlje; vsi bogati dediči, lastniki Kristove suknje. Z njimi je šel evanجيل in trpljenje in o zmagovalnem poveljanju in trpljenja. In kakor so trpeli in kakor so umirali v trpljenju: njih dedičev je bilo na tisoče, bilo jih je na milijone. Ni bilo gara tako visoke, ne doline tako globoke, da bi ne čula njih glasa...

Brate, čemu joks? Raduj se in vriskaj od radosti: — tudi ti nosiš Kristovo sukno, kakor jo nosim jaz. Ker jaz in

silni milijoni trpečih. Pa pride čas in bližu je, ko se bo razdelo vse do konca: da naše trpljenje ni bilo izlito kakor voda v pesek, temveč da nam je pognojilo, zalilo in hranilo večno poveljanje; ko se bo razdelo, da je vsaka naša solza osušila tisočero drugih; in ko se bo navsezadnje preslavno razdelo, da smo mi vsi, mi zmagovalci, ki smo trpeli zaradi pravice, nosili rečco Kristovo sukno...

Sanje infanterista Blaža

Zašel sem bil v kraje, ki so mi bili bolj tuji od same dovede dežele. Ljudje so tam še govorili s človeškimi glasovi in besedami, ali kar so govorili, sem komaj napol razumel. Zdelo se mi je, da blodijo vsi v nekakšni omotici, da se jim je bila pmeti prečudno razbolela, tako da kriče razdraten brez vzroka, begajo venomer in sami ne vedo, ne čemu, ne kod. Kmalu sem jim bil podoben tudi sam in če bi se videl »Pravi, da se mu je prikazal, prav zares, ob belem dnevu, ne v sanjah. Vprašaj ga, pa ti bo povedal sam. Nič ne skriva drugim te čudežne prikazni, te svoje nezasišane sreče. In čeprav se mu je zmedlo v pameti! Bogat je, bogatejši od nas vseh, zato je lahko suženj brez sramote in brez škode. Oj, da bi vsakdo nosil med nami v sebi tako tople tuč, marsikdaj bi ga ne bilo, marsikatera senca bi ne bilo! Ta bo umri smehljaje in brez strahu, kakor da bi stopil iz mračne veže na svetlo cesto...«

Tisto noč se mi je sanjalo o infanteristu Blažu. Z zlato gorjico nebesko je bil kroman, nosil pa je posvalkano in zamazano monturo.

Drugi dan koj navsezgodaj sem ga videl na dvorišču. Ivje mu je viselo od kosatih brki; jutro je bilo mrazo in megleno. v ogledalu, kakor sem bil še pred štirinajstimi dnevi, bi ostrel in se ne bi spoznal.

S frajtarjem Arselinom, ki je bil nerodnim ljudem varuh in kažipot, sva stopala počasi po kamenitih stopnicah ter sva slišala mimo infanterista, ki je z brezovno metlo smajal blatni hodnik. Postarem, suhoten človek je bil in zanikerno obleden. »Oglej si ga!« se je zasmel frajtar in je pokazal nanj. »Navidez je najbolj zavrženo bitje v tej hiši, ali v resnici je najsvrečnejši človek med nami. To je infanterist Blaž, služabnik služabnikov. Zarana, ko mi drugi še trdnijo, neprespani in premarženi zebamo na slami, opravlja infanterist Blaž posel in službo za lenube. Ni ga dela, da bi se ga branil, narobe, še sam se pelja za nim. Z metlo in cujno v roki ti hodi ves božji dan po dvoriščih, stopnicah in hodnikih; če bi imeli prašice, bi jih krmlil, če bi imeli krave bi jih molzel. Mislim, da si tudi ponohi da te miru; jesti ga nisem videl še nikoli. Da bi mi ukazal usi loviti, bi jih lovil, še smehljaje bi jih lovil; ker smehlja se zmirno. Do hvalečnosti mu ni, pa je tudi ni doležen; prav tako malo mu je do posmeha in žalobede: smehlja se in gle-

da veselo s svetlimi očmi, kakor da bi rekel: Oj, gospod, kako pravična je tvoja beseda in kako zelo jo zaslužim!

»Kaj se mu je zmedlo v pameti?«

Frajtar Arselin se je zasmel na glas. »Da bi se nam trilo vsem na tako sorto... blagor se nam!«

Vesti iz Jugoslavije

Kako varaju slovenački proletariati

Ovo što rade neki pojedinci iz grupe oko »Del. Novica« v Sloveniji, koji su se stekli sa reformistima, zaista prelazi već sve granice. Socialistička Stranka Delavnega Ljudstva održala je u Trbovlju medu tamšnjim rudarima svoj izborni zbor. Na tom zboru govorio je L. Klemenčič, a zatim je predložena zboru rezolucija, koja je po neobaveštenim rudarima prihvaćena. Najbolji bismo došli tu rezoluciju u celini kao primer završenog licemerstva, izvršavanja i falsifikovanja činjenica. To nam ne dopušta čitati prostor našega lista. Ali mi ćemo zato doneti najkarakterističnije delove i odgovoriti na njih, jer hoćemo da pomognemo onim slovenskim drugovima, koji se ne slažu za političko vodstvo grupe oko »Del. Novica«, da otvoreno i muževno istupe protiv takovog drskog obmanjivanja neobaveštenih rudnika. To hoćemo da učinimo tim pre, što slovenački proletariati ostavljaju te svoje zavoditelje i što će — mi smo uvereni — u najkraćem vremenu da pristupi u redove Nezavisne Radničke Partije Jugoslavije.

U uvodu rezolucije govori se o početno otvorenom kapitalizmu, zatim o reakcionarnim metodama vladajućih buržoazija, koje je zavela centralizam, a ne dopušta jedinstvo strukovnih organizacija. Za to (veli se u rezoluciji) mora se proletariati organizovati po pokrajinama, ali to organizovanje ne sme rušiti duhovno jedinstvo klasno borbenog proletariata cele Jugoslavije i celog sveta.

Dalje se u rezoluciji preporuča jedinstveni front na političkom, strukovnom i prosvetnom polju i to na osnovi programa S. S. D. L.

Odmah posle toga »na žalost se mora konstatovati, da je jedan del proletariata u Hrvatskoj i Srbiji pod upliv nacionalnog šovinizma, koji je u tim pokrajinama vrlo razvijen, pa se naravno traži borbu protiv toga.

Nadalje se pozdravlja osnivanje Nezavisne Radničke Partije u Srbiji, te se najodlučnije protestuje, što se proletariatu u ostaloj Jugoslaviji ne dozvoljava slobodno organizovanje takodjer u granicama Zakona o zaštiti države.

Na kraju poziva se Nezavisna Radnička Partija (ali uvek se dobro gleda da se ne kaže Jugoslavije) da učini pripreme za konačno ujedinjenje proletariata svih pokrajina u moćni duhovni i organizacioni jedinstveni front na osnovi demokratskom centralizma političkih organizacija, da se sazove konferencija u Zagrebu sa dnevnim redom: *Jedinstveni front i borba protiv nacionalnog šovinizma.*

Konačno se liče — ož čuđa golemoga za naviknuta — Zivela Nezavisna Radnička Partija.

Ponajprije, što se tiče jedinstva radničkih strukovnih organizacija u Jugoslaviji. Istina je, da buržoazija sprečava njihovo ujedinjenje, ali je i istina, da su nezavisni radnički sindikati ujedinjeni, i to ne samo duhovno nego i organizaciono u celoj državi, — osim Slovenije.

A jedan dio vodja grupe oko »Del. Novica« sprečava to ujedinjenje klasno borbenih organizacija Slovenije sa ostalim nezavisnim sindikatima i ne čini ni da se bore za to. Oni ne čine da se bore za jedinstvo radničkog pokreta u celoj zemlji premda je u Sloveniji relativno reakcija najslabija, nego nude i skrivaju se za *duhovno jedinstvo.*

Medjutim »duhovno jedinstvo« bez organizacionog jedinstva samo je lukavština ljudi koji imaju skrivene namere i radi njihovog izvođenja bolje se stiege organizaciono jedinstva. Mi smo medjutim, uvereni, da će se takovi ljudi deokona naći osamljeni, jer proletariati Slovenije hoće i organizaciono jedinstvo.

Glavni i osnovni adut ovakvih vodja grupe oko »Del. Novica«, kojim oni dokazuju da ni takođe ne razumemo jedinstveni front jeste taj, što je tobože u Hrvatskoj i Srbiji proletariati pod upliv nacionalnog šovinizma. Pre svega što se tiče Srbije koje je uopće savršeno izmislihotina. A što se tiče Hrvatske i Bosne, skromno primjećujemo da je njihov nego u Sloveniji, gde na žalost dosta velike mase radnika vode klerikalno, odnosno klerikalno socijalni. Drugo: kod nas nije nacionalni radnički pokret ni izdaleka tako crpan i jak kao u Sloveniji, jer nema ni svoje izgrađene ideologije ni svojih predstavnika među radnicima. A troji i najglavnije: svesni radnici kod nas vode *najbolju borbu protiv šovinističkih i separatističkih tendencija*, dok je grupa oko »Del. Novica« stvorila s njima tobožnji *jedinstveni front* i šla zajedno u općinske izbore! A na zajedničkim skupštinama čini se sve pre nego da se vodi propagandna revolucionarna ideologija.

Licemerstvo je kad oni isti ljudi koji su sabrali osmišljenu konferenciju našeg partije, samo da slovenački proletariati mogli dovesti pod jednu kapu s reformistima, pozdravljaju osnivanje Nezavisne Radničke Partije Jugoslavije, jer su svesni da su počinili težak greh i prema našoj partiji i prema proletariatu Slovenije i jer ih zbog toga klasno svesni radnici u Sloveniji pozivaju na red, oni tobože pozdravljaju N. R. P. J. Ali oni to čine na jedan podmišljen način predstavljajući našu partiju kao *srpsku partiju* i »protestirajuće što se ne dopušta njezino osnivanje i u drugim pokrajinama. Da bi se kod proletariata Slovenije stvorio dojam, kao da je N. R. P. J. stvorena u Srbiji, i kao da je N. R. P. J. nešto sličnog što i ristič partija S. S. D. L. u Sloveniji ona se nikada ne nazivlje punim imenom.

Medjutim N. R. P. J. osnivanja je od predstavnika radnika iz svih pokrajina (Hrvatske, Srbije, Vojvodine, Bosne, Crne Gore i Dalanacije). Samo nije bilo Slovenije jer su »Del. Novica« pred slovenačkim proletariatom *zajavili osmišljenu konferenciju naše partije.*

Što se tiče *jedinstvenih političkih organizacija*, to ponovno i jednom za svaгда poručujemo svima političkim spekulativcima, da ne čemo nikada pristati na ujedinjenje u jednu partiju sa *social-patriotima, centramasima, nacionalnim šovinistima, policiajskima i konzulijama bilo kakve vrste i soja.*

Samo organizacioni komfusići mogu zastupati opširnu ideju »jedinstvenog fronta« na podlozi demokratskoj centralizma političkih organizacija. Demokratski centralizam i proporcionalno

zastupstvo u političkim organizacijama je jedna nemogućnost, jer jedna borbeno proletarska partija, sastavljena od elemenata koji se principijelno i taktički po konkretnim pitanjima aktuelne borbe razlikuju, ne može kao jedna politička partija *živeti ni jedan dan.* Najbolji dokaz zato biće baš sama S. S. D. L. koja će se raspasti već drugi dan izbora, a iz koje će se provreni radnici organizovati u našoj partiji.

Što se tiče poziva na zajedničku konferenciju sa policiajskima za izdavanje zajedničkog izjave, proglašava, to vodstvo naše partije nije moglo i ne može takav predlog u opće ozbiljno uzeti u pretras. Usprkos toga ti ljudi koji su iznaukali taktiku jedinstvenog fronta preprauznati će se, ako misle da će na vreme prikazati pred slovenskim radnicima kao neprijatelje jedinstvenog fronta. Radnici Slovenije treba da znaju da N. R. P. J. *ima samostalno u izbore i da u izborima, ne prijavljuje i ne čini nikad praviti sporazum sa nijednim partijom, premda je uvek spremna na uspostavu organizacionog jedinstva sindikata i na zajedničke akcije celokupnog proletariata protiv svih napada buržoazije.*

Već danas je jasno, da je taktika zavaravanja revolucionarnog proletariata Slovenije, iznaukavanje parole jedinstvenog fronta i izbornog pakta doživela svoj kraj. Najbolji radnički boreci u Sloveniji već danas su idejno s našom partijom. U najkraćem vremenu biće u našoj partiji otvoreno i organizaciono, ličim u lice na svim protiv njenih protivnika.

(Po »Borbi«)

Teror v Kragujevcu

Kragujevska policija razganja strok. zborovanje

Nasilja, ki se izvršujejo tudi nad strokovnimi organizacijami se vedno bolj čisto ponavljajo. Delavski strokovni svet v Kragujevcu je sklican za nedeljo 4. t. m. predpoludne v dvorani kavarna pri parku zborovanje z dnevnim redom »O zaštiti delavskega zakonodajstva in zavarovanja«. Komaj je bilo zborovanje odprto, je vdir v dvorano tajnik okrožnega nebelstva s komisarjem in brez nikake motivacije prepovedal zborovanje. Ko je predsednik zborovanja protestiral proti takemu nezakonitemu postopanju, ter zahteval pojasnila za tako prepoved je omenjeni tajnik pripeljal nekoliko zandarjev, kateri so nasadili bajonete na puške ter pričeli posvati prisotne in jih razganjali. Tako je bilo to zborovanje v »legalni formi« razgano.

Nasilja režima se ne obračajo samo proti delavski stranki ampak tudi proti razrednim sindikatom in celokupnemu delavskemu gibanju.

IV. vseruski časnikarski kongres

Moskva, februarja.

Casnikarski kongres, ki se sedaj vrši v Moskvi, napravi na nas čisto drugačen vtis, kot časnikarski kongres v zapadni Evropi. Zastojni iščete u mlispanih in zlikanih novinarjev velikih časopisov, manjka tudi klobuka s širokimi kraji, plapolajoča kravatna in umetni kodri. Kdor prisostvuje kongresu misli, da je na kakem delavskem zborovanju, ker se novinarje težko razločuje po obleki in po vnanosti sploh, od delavcev. Pa saj so v resnici delavci ali proletarski nabraženci.

Znano je kako važno ulogo je imel tisk v ruski revoluciji. Ako stoji v predsedništvu IV. vseruskega časnikarskega kongresa svetovne revolucije kot sodruga Olmanski in Lopešinsky in ako so častni odborniki sodr. Trocki, Radek, Zinovjev in Cachin, znači to, da bi bil kongres neznamen ako ne bi bil v tesni zvezi z Revolucijo. Sploh je imela literatura v osvobodilnem gibanju posebno vlogo. »Literatura« je (to je nabražene) je značil »isto kot učitelj ljudstva«. Pisatelji so bili revolucionarji in skoro vsak revolucionar je bil istočasno tudi pisatelj. Podizajoči lelak, članki in poročila v nezakonitih časopisih so bili v predrevolucionarni dobi istočasno nožni sunici carski vladavini. Ta doba ruskega tiska pa ni končala z zmago oktobrske revolucije. Kakor mora postati po revoluciji barikadni borec državnik, upravnik, ekonom, strokovnjak tako se je moral tudi tisk, ki je služil do tedaj večinoma v agitacijske in propagandne svrhe, prilagoditi novim razmeram. Leta 1918, ko je bila Rusija odrezana od ostalega sveta, so se tiskalci letali na rujav papir, katere so letala metala na sovražne čete. Za knjige je bilo malo sredstev. Sedaj, pet let po revoluciji ima Rusija ogromno literaturo, ki ji bodisi po številu ali kvaliteti komaj najdemo para po celim svetu.

Na kongres so došli delegatje vseh delov Rusije in prvič iz Republike daljnega Vostoka. Vseh skupaj je 179 delegatov z sklopajočim in 64 z posvetovalnim glasom. 8 odstotkov je nekonzistov. Kongres je bil sklican od takozvane »Vseruske sekcije časnikarskih delavcev« in se bavi večinoma s pravnimi, strokovnimi in gospodarskimi vprašanji tiska.

Zborovanje se vrši v Kremlinu, v Sverdlov dvorani, kjer se vrše tudi seje ruske Kom. stranke. Pri otvoritvi pozdravijo predstavniki Komunist. strank Nemčije, Italije, Čehoslovaške in Anglije ruske sodruge. Uvodno poročilo političnega položaja ima sodrug Buharin, znani glavni urednik »Pravde«. S primerom ruhrskega položaja nam podaja sodr. Buharin jasno sliko nerazumotivnega vzolja v katerega je zapleten kapitalistični svet.

Sodr. Meščerjakov poroča o položaju ruskega knjižnega trga. Znano je, da je največja založba v Rusiji takozvana državna založba ali okrožna »Gosizdat«.

Založba je bila ustanovljena že septemladi 1919 v sredi meščanske vojske in je v prvih letih služila najbolj v agitacijske svrhe.

V letih »vojnega komunizma« se knjige niso prodajale ampak razdeljevale. Šele »Nep«, nova gospodarska politika, ki je tudi založništvo namerila na denarno kalkulacijo, je stavila vprašanje, katere knjige naj se kupijo. Večji del »Gosizdat«-ov-

Umori proletarcev na Japonskem

Tudi na Japonskem je, po ojačenju kapitalizma, ki je sledilo po rusko-japonski vojni, nastopilo preganjanje vseh revolucionarnih elementov. Ješe so se polnile posebno po delavskemu uporu meseca avgusta leta 1916. Arretacije pa se vršijo še danes.

Bivanje v zaporih ni niti za las bolj od onega v drugih evropskih deželah. Polozaj onih, ki so obsojeni o dosmrtno je, je strašen. Živijo v najslabših pogojih. Nikdo, razven bližnjih sodrnikov, jih ne sme obiskati. Kot edine knjige jim se daje spise verske moralne ali patriotične vsebine Sodruga Komaj Takahije, nekdanji budhistični duhovnik je izvršil, v starosti 44 let samomor v ječi Čiva. V isti ječi si je vzel življenje tudi sodrug Setudo Mino. Bil je star šele 32 let. Od dveh drugih sodrugov, ki so bivali v isti ječi, je izvršil tudi Dogen Sakazi, na dnevu razsodebe, zaporedoma več samomorilnih poskusov. Konec je podlegel boleznim. Bil je star ravno 20 let. Neki mladi farmer, po imenu Jeiro Tobimatu, ki je še živ, ampak bolan na smrt. V ječi Akita se nahajajo sodrug Seima Sakaoto. Bil je terorist strastnega značaja. Od 5 sodrugov, ki so živeli v isti ječi, sta tskom treh let umrila dva: Eikiro Okamoto, divji študent na vseslužbu Vaseda, umrl je na raku — in Taramatsu Okabasa, bivši zdravnik, bil je umoroben.

Po bombnem atentatu na Mikada je bilo obsojenih na smrt na večjih 13 oseh. Med obsojenci se je nahajal sodrug Kotoju, v starosti 41 let in rahlega zdravlja. Posejval je bogata znanja angleške in kitajske literature ter veljal za najbolj nadzorjenega japonskega pisatelja. Bil je odtoten ateist ter napisal za časa poslednjega jetašnja knjigo z naslovom »Kristusov beg«. Skupaj z njim je bila umorjena tudi njegova ljubljena Suha Kanno, v starosti 31 let. Bila je izobražena ženska, čeprav ni obiskovala višjih šol. Trpela je na sušici. Umorjen je bil tudi agrilen propagandist, sodrug Hudo Uchijama, ki je bil preje tudi budistični duhovnik, Tadao Nimura, komaj 25 let star, poln delavnosti in skrajno odločnega značaja. Delavskemu razredu sta pripadala samo sodruga Furukava, — bil je vrtinar, in Mišajita, mašinist. Oba sta posedovala visoko mero izobraženosti in duševne odločnosti. Najstarejši od teh na smrt obsojenih razrednih borilcev bil je sodrug Okumia. Bil je 59 let star in je že poprej, v drugi njegove delavnosti v stari liberalni stranki, osedel več let v ječi zaradi neke politične zarote.

Kljub vsem preganjanjem pa utrjujejo japonski delavci vedno bolj svoje vrste in postajajo grožnja nevarnost japonskemu kapitalizmu.

Na delo za »Delo«
»Delo« mora da postane nerazdvojni drug vsakog jugoslovenskog radnika i seljaka u Italiji.

mešana poročila? Vse to kar išče meščanski čitatelj v svojem časopisu? Centralno glasilo ruske Komunistične Stranke nam kaže, da lahko urejemo strankini list ako zastopa ta poleg strokovnih interesov tudi vsakdanje potrebe čitatelja.

Vprašanja, ki predejo na tem kongresu: do razprave so jako raznolična. Glavno podlogo teh razprav pa tvorijo delavci-poročevalci, ki se dobijo le v Rusiji in se tu od razmeroma nedolgo časa. Pred enim letom so začeli časopisi posebno upoštevati, da se v listih (kot nekoč v stari »Pravdi«) delavske zadeve razpravljajo po delavcih. Sedaj zavzema rubrika delavskih poročevalcev precejšen prostor v časopisu. Na kongresu so imeli delavski poročevalci odločilen glas. Eden izmed teh poročevalcev, neustrankarski delavec iz Urata, je pripovedoval v svojem ličnem narečju, kako je postal časnikarski poročevalec. Videl je leta 1920, sodr. Trockija, ko je ta obiskoval tvornice na Uratu, ki dati sneg in zato je sklenil opisati ta prizor. Od takrat je delavski poročevalec. Znanó je, da so izpostavljeni delavci, ki poročajo o krivicah ki se delajo po obratih, kjer so zaposleni, tudi v Sovjetski Rusiji največjemu preganjanju in represalijam s strani, delavstvu sovražnim vplivnim oseb in uradov. Zato je v osnovi zakon o zaštiti delavskih poročevalcev, ki vsako preganjanje delavskih poročevalcev strogo kaznuje. Čast, ki jo je kongres izkazal delavskim poročevalcem nam kaže v kateri smeri se razvijata ruski tisk. Značilna je tudi vez, ki obstoja med novinarji in množico. Sodruga Lovnoscij, znani publicist, je imenovan v tovarni Dynam »častnim livarjem«, per je umel takó izbornu vltiti »krogljo proti kontrarevoluciji. Zveza z množico jači ruski tisk.

Frida Rubiner

Generalni štab proletarske revolucije

(Poročilo sodr. Zinovjeva na III. svetovnem kongresu Komunistične mladinske internacionale)

Mladinska internacionala in delavska vlada

O tej temi smo razpravljali na IV. kongresu. Za sedaj je potrebno povdariti, da ni parlamentarna kombinacija in da naj ne vstopimo takoj v njo, četudi je dana možnost. Na noben način! Nam gre za vprašanje in pospeševanje razvoja revolucije.

Mi vstopimo samo v tako vlado ki je že predpogojna za revolucijo, instrument za razširjevanje revolucije in za agitacijo za sovjet.

V tem oziru je izvršil IV. kongres nekaj važnega, velikega. Konkretiziral je tudi zelo natančno taktiko enotne fronte. Razvil nam je parolo o delavski vladi v njenih glavnih potezah, in mi jo moramo v različnih deželah z različno konfektacijo primerno upeljati.

Programsko vprašanje

Mislim, da bi bilo napačno podcenjvati programsko dela našega kongresa. Sicer se nimamo dolocnega programa — Mladinska internacionala si ga tudi ni postavila — toda ta naša diskusija je velike važnosti za naše programatično delo. Izdali bomo vse te naše govore in osnutke, ki so bili tukaj držani in obravnava, v obliki knjige za vse naše stranke.

Svetujem, da bi eksekutiva mladinske internacionale storila vse mogoče, da bi ta važna knjiga našla odmev v vseh mladinskih organizacijah. Priučiti moramo vse mladinske organizacije da *so delujejo vedno pri teh teoretičnih delah.*

Naj je ne zanimajo samo deli programa, marveč vsi problemi, ki in neposredno zadevajo in so v temu programu zapodani. So v tem programu tudi vprašanja, ki jih marsikateri naših sodrugov ne bo tako lahko razumel an to veled pomanjkljive teoretične izobrazbe. V glavnem je zahtevano v tem programu praktično življenje delavskega sloja in njegovi problemi.

Francoska operacija

Poročevali smo nadalje lepo število vprašanj naših poeitičnih strank in jih rešili z uspehom. Najtežje je bilo francosko vprašanje. Operacija je bila zelo komplikirana.

V nekem zasedanju francoske komisije sem rekel Trockiju, potem ko smo izdelali vse potrebno: Operacija izgleda, kakor da so sredstva, ki smo jih predpisali zadostna. Mislite na vprašanje svobodomiselnosti na vprašanje tiska, centralnega komiteja itd.

Vsaka takta operacija je s stališča medicinske neobhodno potrebna in upravičena. Restitve ter operacij v splošnem bi bila katastrofalnega pomena. Dsedaj, nam je ta operacija uspeła. Znamo že za namena, francoskega stranknega tiska, (Humanite). Ta stranka se bo po svoji veliki večini podvrkla sklepom IV. kongresa in kar bo najvažnejše, na bo v njej nobenega cepjenja.

Vprašanje svobodomiselnosti bo rodilo v raznih krajih, posebno v vrstah 2. 2% internacionale škodotveljno veselje. Poskušali se nam bodo smejati, rekoč: po štirih letih Komunistične internacionale, prihajajo s vprašanjem svobodomiselnosti.

Je sicer nekoliko neprijetno, in da tismo tega prej premagali, to moramo tudi sami priznati. Še najponizevalnejše bi bilo ako bi mi ne imeli pogovna za kirurgično operacijo tega vprašanja. In to smo storili.

V Franciji imamo celo vrsto socialističnih politikov z Leonom Blum na čelu, ki so svobodomiselnici, prostozidari.

Videli bomo torej če bodo imeli francoski socialisti dovolj poguma za izključitev Leona Bluma in drugih prostozidarjev iz svoje stranke.

Storili smo to, kljub temu da smo imeli l. 1922 v svoji sredni prostozidarije, da bo tako očistena kmalu okrevala.

Enotna fronta v Italiji

V Italiji smo imeli težko delo.

Sklep, ki ga je odobril IV. kongres je pravilen in potreben. Tako združen italijanski proletariati bo kcs svoji nalogi. Fašizem tega gibanja ni umiel kor ga ne more storiti.

Doživeli bomo tam se marsikaj novega. Nedolgo temu smo povedali, kako bo prešlo strokovno gibanje v fašistevske roke. In res danes se je d'Aragonova strokovna organizacija ločila od socialistične in se spojila z buržoazno. Odredbe, ki jih je sklenil IV. kongres, je še edino upanje italijanskega proletariata.

Na poti k svetovni stranki

V poteku IV. kongresa smo sprejeli nebroj sklepov organizacione in politične narave, ki stremijo po organizaciji federacije različnih strank v enotno svetovno Komunistično stranko. Reorganizacija izvrševalnega komiteja in narodna organizatorična odredba, marveč ukrep, ki je visokega političnega pomena.

Ne gre le za preobrazbo sil, reorganizacijo organizacije, marveč za sklepe svetovne politične važnosti. Konglomerat teh ravnopravnih federativnih strank naj tvorj postane enotna svetovna stranka. Ta sklep IV. kongresa je velike važnosti in delegati morajo ta trenotek v svojem poročilu posebno prečrtati.

Komunistična mladina in Komunistična mladinska Internacionala

Mladinska internacionala je del Komunistične internacionale. Povejte mladim sodrugom, da se je Komunistična internacionala reorganizirala v svetovno Komunistično stranko.

Razvijajoča se generacija komunistične mladine, naj vidi v Komunistični internacionali svetovno organizacijo proletariata.

Pri nas, takozvanih starih, nahajamo še vedno ostanke tradicije patriotizma nasproti svoji lastni stranki. Ta patriotizem napram stranki, je čustvo, ki se ga moramo stramovati. Toda novi boj, nova perioda zahteva nov tip strankarskega patriotizma. Prizvojiti si moramo mladino, ki bo razumevala pod patriotizem, samo svetovno Komunistično stranko v okvirju Komunistične internacionale. To je najvažnejša etapa v celom delavskem gibanju. Patriotizem do lastne delavske stranke, do federativizma, je atavistično čustvo iz dobe 2. internacionale. Od II. internacionale smo podedovali še marsikaj, toda med najslabše izmed podedovanega, ki se ga moramo prej kot močte čustvi, je čustvo atavističnega patriotizma. Delavcu je potrebna nova psihologija internacionale, psihologija svetovne organizacije proletariata.

Sprizjajiti moramo mladino s tem naziranjem. Vse, kar je lokalno patriotično moramo odstraniti in nadomestiti s patriotizmom III. internacionale. Vsi sklepi IV. kongresa in upam tudi vaši, so prešinjani s to idejo: mi tvorimo v resnici svetovno stranko.

Se nekaj važnega: sklenili smo s sindikalistično važno pogodbo. Podčrtali smo parolo o enotni organizaciji mas proletariata v strokovnih ustanovah.

Storili bomo vse mogoče, da se te ustanove ne bodo cepile.

Vsi ti sklepi svetovno-zgodovinskega pomena so prešinjani z idejo, da mora postati naša stranka, svetovna stranka Komunistične internacionale.

Naloge mladine

Sem prepričan, da bo mladina veliko več storila, nego je dosedaj. Vsi sklepi IV. kongresa smerijo v stopnjevanje dela Mladinske internacionale. Podpirali bomo z aktivnim sodelovanjem delo Mladinske internacionale, ker se njen objektivni pomen v vsakim dnevu večja.

V petih letih ruske revolucije smo si prizvojili novo generacijo, ki jo smatramo za najboljši človeški material našega razreda in ki je, edini sposoben za vspostavo svetovne stranke.

Mi v eksekutivi Kominterne bomo napeli vse sile, da damo Komunistični mladinski internacionali možnost razširiti njen delokrog, napravili resno, odstraniti z nje vsako enostranost na polju izobrazbe, propagande, organizacije, jo krepiti v zvezi s strokovnimi in vsemi drugimi proletarskimi organizacijami, da bo v prihodnjem letu že povprstna organizacija razvijajoče generacije delavskega razreda.

Upam, da boste tudi vi, ki vam je čast delati v tej svetovni organizaciji, žrtvovali svoje najboljšje, za veličino Mladinske internacionale v tem letu. Komunistični internacionalci svoj najboljšo moč v bodočnosti.

Naj živi bodočnost! (burno odobravanje).

(Konec)

Mednarodna fašistovska organizacija

Dunaj, 13. marca.

Tukajšnji list »Der Abend« je dozal, da se nahaja na Dunaju zloglasni polkovnik Bauer, to je namreč tisti, ki se je aktivno udeležil Kappovega puca in je orodje generala Ludendorfa. Namen njegovega bivanja v tem mestu je, da organizira takozvane *Hakenkreuzlerje* (fašiste) ter da pripravlja organizacijo fašistovskih čet v Avstriji.

Na ukaz generala Ludendorfa je polkovnik Bauer sklical vse evropske reakcionarne organizacije: Italijanske fašiste, bande Horthyjevih »Probuhenih mladarjev«, poljske in ukrajinske protirevolucionarne bande itd. — na kongres, ki se bo vršil v Ludwigsu v polovici marca.

Centrala mednarodnega fašistovskega gibanja, ki je funkcionira na Dunaju, veliki večini podvrkla sklepom IV. kongresa in kar bo najvažnejše, na bo v njej nobenega cepjenja.

Vprašanje svobodomiselnosti bo rodilo v raznih krajih, posebno v vrstah 2. 2% internacionale škodotveljno veselje. Poskušali se nam bodo smejati, rekoč: po štirih letih Komunistične internacionale, prihajajo s vprašanjem svobodomiselnosti.

Je sicer nekoliko neprijetno, in da tismo tega prej premagali, to moramo tudi sami priznati. Še najponizevalnejše bi bilo ako bi mi ne imeli pogovna za kirurgično operacijo tega vprašanja. In to smo storili.

V Franciji imamo celo vrsto socialističnih politikov z Leonom Blum na čelu, ki so svobodomiselnici, prostozidari.

Videli bomo torej če bodo imeli francoski socialisti dovolj poguma za izključitev Leona Bluma in drugih prostozidarjev iz svoje stranke.

Storili smo to, kljub temu da smo imeli l. 1922 v svoji sredni prostozidarije, da bo tako očistena kmalu okrevala.

Enotna fronta v Italiji

V Italiji smo imeli težko delo.

Sklep, ki ga je odobril IV. kongres je pravilen in potreben. Tako združen italijanski proletariati bo kcs svoji nalogi. Fašizem tega gibanja ni umiel kor ga ne more storiti.

Doživeli bomo tam se marsikaj novega. Nedolgo temu smo povedali, kako bo prešlo strokovno gibanje v fašistevske roke. In res danes se je d'Aragonova strokovna organizacija ločila od socialistične in se spojila z buržoazno. Odredbe, ki jih je sklenil IV. kongres, je še edino upanje italijanskega proletariata.

Razno

Svetovna produkcija nafte

Pred nas stajajo v sodanji debi vprašanja velike gospodarske važnosti, predvsem za industrijske države — namreč kje in kako dolgo lahko črpamo iz zemlje ono snovi ki so za industrijsko življenje za enkrat nemadostljive. Te snovi so predvsem premog, železo in druge rude, fosforne rude, ki so velikanke važnosti za poljedelstvo in posebno za prbrano itd. itd. Po iznajdbi strojev, ki jih ne goni več vodna para ampak različna olja, je stopilo v vrsto omenjenih surovih tudi surovo kameno olje ali nafta. Je poprej velikanke važnosti kot izhodišče za pridobivanje svetelnih petroleja, je nafta pridobila na važnosti kot izhodišče za pridobivanje raznih olj, ki služijo kot kurivo modernim strojem. Z izpopolnitvijo teh strojev, ki se udomačujejo v vseh obratih in ne najmanj v ladijski strojni tehniki, se razširja tudi povpraševanje po nafti in dan za dnem vidimo, kako hitro je čistojezi na novo snuježi trusti zapadni držav, predvsem Združ. drž. Sev. A. zagotoviti si novo odkrite vrelce nafte, ker vidijo v njih vir trajnih dobitkov.

Hočem podati kratak pregled onih držav ki prihajajo kot svetovni proizvajalci v poštev. Poprej pa na hitro omenim pot od surovega kamenelega olja do industrijsko uporabnih snovi. Nafta, ki prihaja iz vrelcev, ni čista, zato pride v čistilni kles kjer jo rafinirajo to je: odvzamejo škodljive prisme. Očiščena nafta pride v destilacijske prostore, kjer vjamejo dela ki destilirajo ali prehlapujejo pri različni toploti v različne posode. Na ta način dobimo pri toploti 40—150 gr. C razna lahka olja, ki služijo kot kurivo motoric, kar odstihira med 150—300 gr C pa prehlapavajo težka olja, ki jih potem posebnim metod spreminimo nazaj v lahka olja (petrol, aether — ligroin itd.). Ostane pa vazelina in različni parafini, ki jih dandanes predelujejo v veliki meri v sveče.